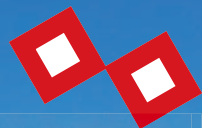

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE **106**

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

11

STUDENI
2014

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izašao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Pretplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
http://www.hps.hr

Uredništvo

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Grafička priprema

Urednik d.o.o., Zagreb

Tisak

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotičeva 27
10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Ivan Hapač
Faruk Islamović
Krunoslav Milas
Radovan Milčić
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://www.hps.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Pretplata

Godišnja pretplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš pretplatnički broj.

Godišnja pretplata za inozemstvo

iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na pretplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka

je 15 kuna (+ poštarina).

Vaš pretplatnički broj

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se pretplatiti

Zainteresirani za pretplatu na časopis trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Pretplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi pretplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Pretplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini pretplatnicima fizičkim osobama šalje uplatnica za pretplatu, a pretplatnicima pravnim osobama računi.

472 Pico del Teide – hladni vrh usred sunčane zemlje

477 Planinarenje u Iranu

480 Monte Rosa, planina ledenjaka

492 Haute Route

Sadržaj

Članci

- 472 Pico del Teide – hladni vrh usred sunčane zemlje
Damir Šantek
- 477 Salam Iran!
Vedran Obućina
- 480 Monte Rosa, planina ledenjaka
Denis Vranješ
- 488 Lavantalske Alpe
Damir Šantek
- 492 Haute Route
Vanja Starčević
- 499 Oštećeno uže
Nenad Jović
- 501 Planinarska kuća
HTK-a »Sljeme« na Prekrižju
Zdenko Kristijan
- 505 »Za križen« po Hvaru
Klara Jasna Žagar

Info

- 508 Bijele stijene (1335 m)
- 510 Velebitski planinarski put
- 510 Planinarska kuća pod Sv. Jurom (1594 m)
- 511 www.pdravnagora-vz.com
- 511 S.O.S. za Velebit - najveća akcija za zaštitu planinske prirode
- 511 Vremeplov

Rubrike

- 512 **Nova izdanja:** Senad Agačević i Edhem Kozar: Planinarske staze na Vlašiću
- 512 **Speleologija:** Speleološki filmski festival u Karlovcu

Tema broja

Pico del Teide – hladni vrh usred sunčane zemlje

Naslovnica

Na putu od Vogla prema Rodici (Julijske Alpe, Slovenija), foto: Dean Jurčić

- 513 **Vijesti:** Brojna događanja na Danu otvorenih vrata 24. rujna, Dr. Reinoso na Dinari u okviru projekta »27 vrhova«, Varaždinski planinari na Zlatiboru, Planinarski put Medvednicom i novi žig Susedgrada, O 39. Sletu planinara Slavonije, 4. pohod po slavonskim planinama i 2. zbor markacista SPS-a

518 Kalendar akcija

Pico del Teide – hladni vrh usred sunčane zemlje

Damir Šantek, Zagreb

Kanarsko je otočje gotovo izgubljeno u Atlantiku te uz Madeiru, Zelenortske otoke i Azore predstavlja jedine čvrste točke – sitne, na karti jedva vidljive komadiće kopna u velikom plavetnilu između Europe i Afrike s jedne, te Amerike s druge strane. Taj se španjolski arhipelag sastoji od sedam otoka i šest otočića, a nastao je prije nekih trideset milijuna godina pri sudaru i »gužvanju« tektonskih ploča. Konačan je oblik dobio u nizu vulkanskih erupcija i djelovanjem vremena. Upravo ta osamljenost i iskonska snaga postanka privukli su me da zaronim u njegove dubine i popnem se na njegov najviši vrh, kako bih se posve saživio s tim čudesnim dijelom stvaranja nevidljivoga Božjeg prsta.

Povijesni početci ovih otoka »plivaju u magli«. Kao i drugdje gdje ne postoje jasni povijesni zapisi pokušava se prizvati mitologija kako bi

se dobilo na važnosti i značenju. Tako je Platon pisao o Atlantidi, pa bi Kanari mogli biti ostaci tog u kataklizmi izgubljenog kontinenta. Prema Platonu, posljednji je Herkulov zadatak bio donijeti zlatne jabuke iz vrta Hesperida. Da bi došao do njih morao je proći kroz današnji Gibraltar pa su i prema Platonu Kanari gotovo idealno smješteni kao stjecište tih mitoloških djevoja. Homer ih je, navodno, nazvao Elysiumom, mjestom gdje pravednici provode zagrobni život. Jedino je sigurno da su ovi otoci otkriveni početkom četrnaestog stoljeća kad je do njih doplovio denovski kapetan Lanzarotto Malocello, po kojem je jedan od njih dobio ime.

Tenerife je vrlo dobro povezan zrakoplovnim linijama sa svim većim europskim gradovima. Otok ima dvije zračne luke: Tenerife Norte – Los Rodeos i Tenerife Sur – Reina Sofia, na koju slijeće

Carstvo stvrdnute lave

većina turista jer se nalazi u blizini većine hotela na otoku, nadomak rivijeri koju čine Costa Adeje, Playa de las Americas i Los Cristianos. Moji prvi dojmovi po slijetanju na otok mogu se svesti na nekoliko jednostavnih činjenica: crno vulkansko kamenje, skroman biljni pokrov, plantaže banana u plastenicima te betonski kompleksi hotela i apartmana uz more, na strmim obroncima planina.

Tenerife je najveći i najpoznatiji od sedam velikih Kanarskih otoka i cjelogodišnja je turistička destinacija. Površina mu je 2034,38 četvornih kilometara, otprilike kao dvije trećine hrvatskoga dijela Istarskog poluotoka. Kao i Baleari i cijela španjolska obala, Tenerife površnom turistu nudi sunce, more, bazene, gigantske betonske hotelske komplekse i cjelonoćne zabave u klubovima, barovima i pubovima, ali kad sam malo dublje zagrebao ispod betonskoga i neonskog oklopa masovnog turizma na površinu je isplivao sasvim drugi, možda na prvi pogled sirov,

DAMIR SANTEK

Roques de Garcia

Srce otoka Tenerife je vulkanski vrh Pico del Teide (3718 m), koji je ujedno i najviši vrh cijele Španjolske. Ironija je da je taj španjolski vrh jedan od najviših vrhova europskih država, premda cijelo otočje geografski pripada Africi, od koje je udaljeno tek nešto više od stotinu kilometara

ali svakako zanimljiv svijet. Kako nisam ljubitelj turističkih grupnih zabava, za bijeg od »prijestolnice konzumerskoga masovnog turizma« odabrao sam najslabije naseljen, najviši te za planinare i druge ljubitelje prirode najčarobniji dio otoka. To je Nacionalni park del Teide, površine 189,9 km². Srce mu je vulkanski vrh Pico del Teide (3718 m), koji je ujedno i najviši vrh cijele Španjolske. Ironija je da je taj španjolski vrh jedan od najviših vrhova europskih država, premda cijelo otočje geografski pripada Africi, od koje je udaljeno tek nešto više od stotinu kilometara. Veći dio vulkana nalazi se ispod površine mora, tako da njegova stvarna visina od dna Atlantskog oceana iznosi 7500 metara. Upravo je zahvaljujući tome vulkan Teide treća po visini vulkanska struktura na svijetu. Od Madrida i matice zemlje udaljen je oko 1800 km pa nije na odmet spomenuti koji je najviši kontinentalni vrh Španjolske. To je Mulhacen u planinskom području Sierra Nevada (snježni planinski lanac) u Andaluziji, visok 3482 m. Koliko se god Pico del Teide činio golemim i visokim, zapravo

je pravi patuljak u usporedbi s najvišim vulkanom na svijetu. To je Ojos del Salado u Andama, na granici Čilea i Argentine, koji se uzdiže do impresivnih 6887 m. To svakako budi želju, ali gdje je kraj stvarnosti?

Nacionalni park del Teide proglašen je 1954., a 2007. je kao treći španjolski park uvršten na listu zaštićene svjetske prirodne baštine. S prosječno četiri milijuna posjetitelja na godinu ujedno je i najposjećeniji nacionalni park u Španjolskoj. U parku raste četrnaest endemskih biljnih vrsta, a u njemu se nalazi i 80 posto poznatih vulkanskih formacija te oko tisuću arheoloških lokaliteta koji su bitni za izvornu kulturu Guanche. Parkom dominira »svemirski«, škrt krajobraz, koji svakome tko se prvi put nalazi u okruženju vulkana djeluje surovo i prilično nestvarno. Međutim, za neke druge vulkane koje sam posjetio, kao što je npr. Pico de Fogo, ovaj je krajolik zapravo bogat životom.

Da izbjegnem gužve, kašnjenja i razne druge poteškoće vezane uz rokove i putovanje, unaj-

mio sam auto za prilaz od obale do parka. Put vodi strmo, neprestano serpentinama i uz brojna odmorišta. Usput vrijedi zastati i pogledati nevjerojatnu bazaltnu »vulkansku ružu«. Put se nastavlja do informacijskog centra El Portillo, u kojem se mogu dobiti karte i pogledati izložba o geologiji ovoga vulkanskog otoka.

Lutajući tim pustinjским krajolikom vidio sam mnoštvo zanimljivih vulkanskih tvorbi i struktura. Zaustavio sam se kod Minas de San Jose, niza stijena koje izviru iz pješčane pustinje. Sjeo sam u vruć pijesak i pokušao osjetiti kako se vrhovi stijena probijaju na svjetlo dana. Neda-leko od Minas de San Jose nalazi se mjesto s kojeg započinjem uspon na Pico del Teide. Put me vodi stazom broj 7, Montana Blanca – Pico Teide. Za uspon preko planinarskog skloništa Altavista do posljednje stanice žičare trebalo mi je nešto manje od četiri sata. Do samog vrha po stazi broj 10 – Telesforo Bravo, uz provjere dozvole za uspon na sam vrh, trebalo mi je još nekih 45 minuta.

Uspom sam započeo na visoravni na temperaturi od oko 30 °C, a završio ga na vrhu na temperaturi ispod ledišta, uz šibanje ledenog vjetro koji je pojačavao osjećaj hladnoće. U krateru na više mjesta kroz kamenje i zemlju izviru smrdljive, žute, sumporne pare iz samoga središta zemlje, u kojem se miješaju plinovi i tekuća lava. Na rubu

kratera ledeni je vjetar šibao velikom snagom, tako da su mi se prsti pri fotografiranju doslovno ledili. Ni jakna niti kapuljača nisu mnogo pomagale u zaštiti od vjetro i hladnoće. Vrh je bio mjestimično okovan snijegom i ledom pa sam se sa sjetom prisjetio kako sam se na početku uspona znojio na suncu.

Nakon pomalo neljudskih uvjeta na samomu vrhu spustio sam se do gornje stanice žičare koja se nalazi na visini od oko 3500 m, gdje počinju dvije kratke i lijepe pješačke ture. To su staza 11 – Mirador de la Fortaleza i staza 12 – Mirador de Pico Viejo, s koje se pruža izvanredan vidik na Pico Viejo (3314 m). Pico Viejo je krater vulkana iz kojeg je izbila posljednja veća erupcija, 1789. godine. Hodajući lijepo uređenom stazom uza zanimljive formacije leda oblikovanog vjetrom, dolazim do vidikovca. S njega se vidi njegov velik i savršen stožac, pri čemu svatko može zamisliti kakva moć trenutno spava pod našim nogama.

Tenerife je najveći i najpoznatiji od sedam velikih Kanarskih otoka i cjelogodišnja je turistička destinacija. Površina mu je 2034,38 četvornih kilometara, otprilike kao dvije trećine Hrvatskoga dijela Istarskog poluotoka

U Nacionalnom parku del Teide raste četrnaest endemskih biljnih vrsta, a u njemu se nalazi i 80 posto poznatih vulkanskih formacija te oko tisuću arheoloških lokaliteta koji su bitni za izvornu kulturu Guanche. Parkom dominira »svemirski«, škrt krajobraz, koji svakome tko se prvi put nalazi u okruženju vulkana djeluje surovo i prilično nestvarno

Svi su putovi u parku slobodni za nesmetano i neograničeno hodanje, osim završnog uspona, od gornje postaje žičare do vrha. Za uspon na vrh ovoga vulkanskoga grotla potrebno je unaprijed ishoditi dozvolu, koju izdaje ured Nacionalnog parka u Santa Cruzu de Tenerife. Nju možete zatražiti osobno u uredu ili e-mailom, što je svakako praktičnije, no treba znati da je broj osoba kojima je istovremeno dozvoljen pristup području vršnoga kratera ograničen na pedeset. Osim toga, dozvole se dobivaju za točno određen datum i strogo ograničeno vrijeme od dva sata, počevši od 9 do 17 sati. Dozvolu za uspon zatražio sam i dobio gotovo mjesec dana prije dolaska na Kanarsko otočje.

Upravo zbog toga uspon je potrebno prilično pažljivo planirati i stići na vrijeme. U protivnom propada dozvola za uspon. S vrha sam se spustio žičarom, ali pritom također treba paziti na vrijeme jer se posljednja gondola spušta u 16:30, a spušta-

nje pješice do ceste dugo je i naporno. Za one sa slabijom tjelesnom kondicijom te za one koji kroz park prolete kao kroz dosadan muzej ili neki stari grad u kojem u kratkom vremenu treba vidjeti što više znamenitosti, ili jednostavno za one kojima je to stvarno previše (treba uzeti u obzir da je na

Vulkansko tlo

visini od 3718 metara zrak znatno rjeđi te da se čovjek brže umara i teže diše), žičara je najbolje rješenje za uspon na vrh. Neka vas ne obeshrabre dugi redovi i visoka cijena prijevoza jer vidik s vrha je veličanstven. Naravno, to vrijedi samo kad nije obavijen gustim oblacima.

S vrha se prema jugu vidi skupina stijena nastalih erozijom vulkanskih nasipa i stvrdnute lave, pod zajedničkim nazivom Roques de Garcia. To je bio moj sljedeći cilj nakon spuštanja žičarom s vrha. Stijene su lako pristupačne svim vrstama vozila i zbog svoje su atraktivnosti najposjećenije u nacionalnom parku; posjeti ih više od 90% turista. Stvrdnuta lava u obliku šiljaka nalazi se u raznim oblicima, tako da neke stijene imaju slikovita imena, npr. »katedrala« i »prst Božji«. Najčešće fotografirana i najpoznatija stijena svakako je Roque Cinchado, koja mnogo više erodira u svojoj bazi nego pri vrhu. Značaj ove skupine stijena s vulkanskim vrhom u pozadini potvrđuje bivša španjolska novčanica od 1000 peseta, na čijoj se poledini nalazila upravo ta slika. Kao i niz drugih čari i lokalnih posebnosti, euro nas je »oslobodio« ovakvih sitnih zadovoljstva i dragocjenosti. Punu ljepotu tih stijena, kao i svu snagu gotovo pustinskoga krajolika, upoznao sam hodajući stazom broj 3, za što je dovoljno, uz divljenje i slikanje, sat i pol ugodne šetnje.

Na kraju, zašto ići na Tenerife? Zato što je toplo cijelu godinu i zato što se možete sunčati u siječnju, ili zato što npr. mrzite snijeg, skijanje i solarij. Zato što možete pokušati plivati u Atlantiku, ali će vas valovi bacakati naprijed – natrag, lijevo – desno. Zato što možete doživjeti genijalno iskustvo roneći s kornjačama, a i zato što u dva ronjenja možete vidjeti više ribe nego u Jadranu cijele godine. Zato što nikad niste bili na vulkanu ili na visini od 3718 metara. Zato da vidite kako je na Jadranu ipak lijepo more i krasna arhitektura. Zato što možete tulumariti bez prestanka danima i noćima. Zato što u pijanstvu stvarno možete pomisliti da ste se slikali s Elvisom Presleyem i da je stvarno istina da Elvis nije umro te da nikada neće ostarjeti. Zato što možete prespavati ili ručati u hotelu Bitacora u kojem je u trenutku hapšenja general Gotovina sjedio za stolom broj 157 i pio vino Marques de Caceres. Zato što možete posjetiti rodno mjesto Manola Blahnika, čije su cipele san svake modno osviještene žene, a koji je prema legendi izradio mini cipelice za majmune i iguane od aluminijske folije. Zato što možete očarano gledati veličanstvenu koncertnu dvoranu Santiaga Calatrave, koja se kao velik val ljeska na suncu. Zato što...

Salam Iran!

Jednodnevni izlet u planinsku okolicu Teherana

Vedran Obućina, Rijeka

Planinarenje je u Iranu vrlo popularno. Osjećaj za prirodu duboko je usađen u umove Iranaca pa mnogi od njih svaki slobodan trenutak često provode u prirodi. Dok putujete Iranom svugdje možete vidjeti obitelji kako okupljene oko ručka sjede na travnjaku ili ispod krošnje kakvoga stabla. Svakoga vikenda na tisuće ljudi odlazi u parkove ili posjećuje planine, rijeke, slapove.

Iran je vrlo čista zemlja. Na travnjacima nigdje nećete vidjeti smeće, a psi su prema islamskoj tradiciji haram (nečisti) pa možete sjediti na svakoj zelenoj površini bez straha da ćete se onečistiti. Koliko je priroda važna u duhu Iranaca vidljivo je i po dvije tisuće godina staroj tradiciji slavljenja iranske Nove godine (Noruz). Ona se slavi prvog dana proljeća, a trinaestoga dana (sizdah bedar), koji se smatra nesretnim ako ostanete u gradu, većina ljudi odlazi u prirodu. Velik broj ih odlazi upravo na planinarenje.

Iranske su planine za naše pojmove vrlo visoke. Najviši vrh Irana je Damavand (5671 m), koji je ujedno i najviši vrh Bliskog istoka. Nalazi se na sjeveru Irana, u planinskom masivu Alborzu. Taj je gorski masiv duži od 1500 kilometara, a pruža se od granice s Turskom na sjeverozapadu do granice s Afganistanom na sjeveroistoku. Na sjevernoj strani Alborz stvara prirodnu prepreku suhoj, pustinjsoj klimi pa je sjeverni krajolik zelen i brdovit, a neka mjesta, poput popularnog izletišta Ramsara, imaju obilježja primorskih gradića iznad kojih se naglo uzdižu surove stijene. Južni obronci Alborza završavaju na središnjoj visoravni koja zauzima većinu površine Irana. Ondje je Alborz većinom suh i kamenit, bez šumovitih predjela kakvima obiluju sjeverni obronci.

Otprilike na sredini južnih obronaka Alborza nalazi se Teheran, najveći grad na Bliskom istoku, u kojemu živi četrnaest milijuna ljudi. Iz bilo kojeg dijela toga megalopolisa mogu se vidjeti sure crte Točala (3964 m), koji je predivan kontrast gradu. Snijeg se zadržava do sredine proljeća, a

počinje padati u kasnu jesen, što daje dodatan čar vizurama gradskih četvrti i vidi se sa svakog prozora okrenutog prema sjeveru. Sjever Teherana na nadmorskoj je visini od 1500 metara, dok je južni dio grada na 1000 metara, što je razlog velikim temperaturnim, pa i klimatskim razlikama u istome gradu. Nerijetko će vam na sjeveru metro-pole trebati kišobran, da bi vas u središtu grada dočekalo sunčano i toplo vrijeme.

Mnogi stanovnici Teherana za vikend hrle u planinu kako bi se maknuli od gradske vreve. Iako je po temperaturi Teheran u boljem položaju od većine velikih iranskih gradova, prati ga i neslavan epitet jednog od najzagađenijih gradova svijeta. Svjetska zdravstvena organizacija rangirala je Teheran na četvrto mjesto na svijetu po zagađenosti zraka: prvi je, također iranski, industrijski grad Ahvaz, a slijede glavni grad Kine Beijing i Los

VEDRAN OBUĆINA

Uzbrdo kroz strmo teheransko predgrađe

Angeles. Tri milijuna automobila stvara grozan smog, koji je posebno vidljiv u zoru i suton, kad se nad horizontom stvara ubojita crta dima. Mnogi stanovnici Teherana imaju poteškoća s disanjem, a mnogi umiru od plućnih oboljenja. Dio je nevolje i u tome što su sankcije zapadnoga svijeta, koje pritišću iranski narod, onemogućile uvoz rafiniranog benzina i zaustavile tehnologije koje bi od iranske nafte mogle proizvesti manje opasan benzin.

Nije čudno što se olakšanje može pronaći u sjevernim parkovima i u planini. Ishodište najomiljenijih planinarskih uspona je Darband, jedna od najsjevernijih četvrti Teherana. Nasuprot uvriježenim predrasudama, Teheran je moderan grad, a sjeverni su predjeli više slike Los Angelesa nego nekoga azijskoga grada. Tajrish i Darband četvrti su koje su prema toj usporedbi Beverly Hills. S dobrim zrakom, postali su omiljena stjecišta bogatih i slavnih, ali i onih koji vole vrevu grada. U Tajrishu je jedan od najpoznatijih teheranskih bazara, a četvrt je toliko brdovita da neplaninari mogu zaboraviti »ugodnu šetnju«.

Darband je nekadašnje selo koje je grad progutao u minulim desetljećima. Ime mu znači »ulazak u planinu«, što on doista i jest. Nalazi se u podnožju velike usjekline koju tvori slap Blizanci. Darband je zapravo mala četvrt krcata trgovinama, restoranima i čajanama (koje se još uvijek zovu kafane – ghahvekhune, prema perzijskoj riječi za kavu, ghahve). Iranci su veoma ljubazni i nimalo napasni u trgovini, za razliku od, primjerice, Turaka. Poznavateljima turcizama mnoge će se riječi činiti poznatima, što i nije čudno jer su Turci u svoj siromašan jezik srednjoazijskih stepa većinu riječi preuzeli od Iranaca. Tako su naši »turcizmi« zapravo – iranizmi! U središtu Darbanda spomenik je iranskim planinarima, a maleni trg prepun je planinarskih entuzijasta koji su netom izašli iz posve nemogućeg broja automobila na krajnje malom cestovnom okretištu.

Dalje je put nesmiljen i vodi stalno uzbrdo. Na prvih 500 metara (što odgovara nadmorskoj visini od nekih 2400 metara) put je krcat prodavaonicama planinarske opreme, ali i druge robe, koje su na usluzi zaboravnom planinaru, te restoranima i

Zamućen vidik
prema Darbandu

VEDRAN OBUCINA

VEDRAN OBUČINA
VEDRAN OBUČINA

Izletnici na usponu

čajanama. Nemoguće je oduprijeti se pozivu i ne sjesti na tradicionalne jastuke te se okrijepiti iranskim doručkom i odličnim iranskim čajem. Iranci, kao i Turci, piju samo crni čaj, i to u beskrajnim količinama i u svakom trenutku, zahvaljujući općeprisutnom samovaru. Put je dijelom pokriven stubama te se čini da se stalno penjete kroz neko očuvano selo. Međutim, ondje malo tko živi.

Nakon posljednje kuće, gdje možete razmisliti jeste li nakrcali svoju naprtnjaču svime što se nudilo na putu, staza izlazi na otvorene kamene površine, nalik planinama u Dalmatinskoj zagori. Kameni vrhovi i prijevoji vidljivi su na sve strane, kao i plavetnilo neba kojega kronično nedostaje u Teheranu. Uspón postaje doista težak te se počinju »gristi koljena«. Iza brojnih serpentina, odjednom, kao iz bajke, iskače predivan slap, koji tvori cijeli kanjon do Darbanda. Ovdje se valja odmoriti jer neupućenog planinara, kao što je autor ovog teksta, čekaju još teži izazovi.

Planinariti u Iranu i pritom izbjegavati klinčane putove jednostavno nije moguće. Tako je i na ovoj stazi koja nakon slapa postupno zalazi u stijenu te završava polusatnim usponom klinčanim putom. Uvjeti su odlični, klinovi učvršćeni, a sajle kao nove. Lahor koji puše u podnožju planine ovdje smjenjuje oštar vjetar sa sjeveroistoka, a visina od gotovo tri tisuće metara zahtijeva i dodatnu odjeću. Klinčani put završava na visoravni na kojoj se za petnaestak minuta stiže do planinarske kuće Šir Pala (2703 m). Kuća se sastoji od dva kata, restorana i spavaonica,

Tipičan krajobraz u planinama Šir Pala

nužnika te sobe za molitvu. Na krovu je velika terasa s koje se pruža vidik na sjever Teherana, ali i cijeli put od Darbanda, što daje poseban čar trenutku ponosa.

No, nije sve gotovo. Nakon dobrodošlog čaja put se nastavlja na tri tisuće metara visine te na kote koje okružuju Šir Pala. Ovdje je početak uspona na Točal, najviši vrh vidljiv iz Teherana, zimi popularno skijalište. Sada je u mrkim oblacima iz kojih polako pada susnežica. Na drugu se stranu pruža opsežan vidik na Teheran. Kako bi se doživjela veličina grada, potrebno je popeti se uistinu visoko, no unatoč svim naporima ljudskog oka, ne može se pogledom prodrijeti do južnog ruba grada. Teheran je, jednostavno, golem.

Za spuštanje u teheransku planinsku okolicu odabrali smo, prema starom planinarskom pravilu, drugi put. Preskačući nekoliko potoka koji su urezali usjekline u stijeni, vraćamo se toplijim krajevima i Darbandu. Prekrasan dan na planini završavamo ranom večerom u tradicionalnom restoranu, s pogledom na netom ispenjane vrhove.

Uspón do Šir Pale po svemu je jednostavan jednodnevni izlet, no Alborz pruža uistinu beskrajne mogućnosti planinarenja. Budući da često posjećujem Iran, nakana mi je upoznati i uživati u iznimnim ljepotama te prekrasne zemlje. Ako i vas put nanese u Iran, uz divljenje tradiciji iranskih vrtova, predivnim džamijama, očaravajućoj umjetnosti i srčanosti Iranaca, svakako posjetite i njegove planinske vrhunce.

Monte Rosa, planina ledenjaka

Denis Vranješ, Split

Monte Rosa je planina u istočnom dijelu Peninskih Alpa, na samoj granici Švicarske i Italije, na mjestu gdje se dodiruju sjeverozapadna talijanska regija Piemonte i švicarski kanton Wallis. Cijeli masiv nije dobio ime po ružičastoj boji, kako biste mogli pomisliti, već po staroj walserskoj riječi za ledenjak – roëse. Ova je planina dom čak osamnaest ledenjaka, među kojima je najveći Gornergletscher, dug 13 km. Njegova je površina čak 54 km², po čemu je nakon Aletschgletschera drugi po veličini alpski ledenjak. U središnjem i najjužem dijelu toga kraljevstva ledenjaka nalazi se čak deset vrhova

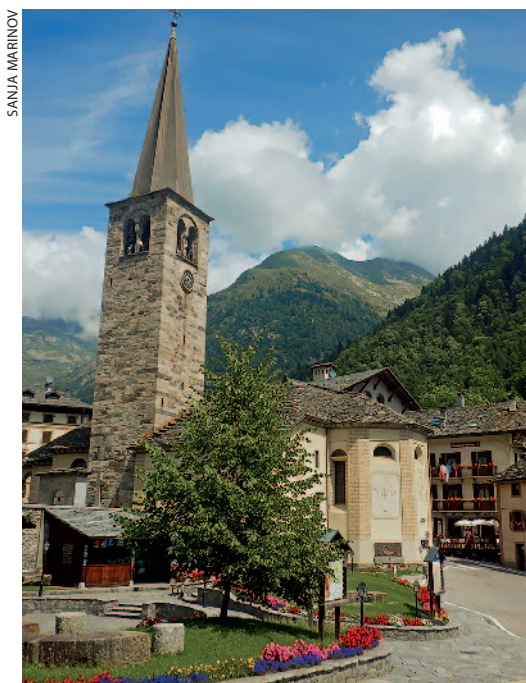
uspješnu prilagodbu na visinu, ali me optimizam ne napušta. Uvjeran sam da smo dobra ekipa, sposobna za svladavanje predstojećih izazova te da samo vremenske neprilike mogu omesti uspon.

Snijeg koji danima pada na planini itekako zabrinjava. Dva tjedna uoči polaska svakodnevno putem web kamere na Capanna Gnifetti pratim stanje na terenu. Snijeg, oblaci i tek rijetki sunčani trenutci obilježavaju dane iščekivanja. Ipak, tješi saznanje da zapadna orijentiranost i nagib terena smanjuju opasnost od lavina, ali i podatak da dugoročne vremenske prognoze najavljuju prestanak snijega tijekom ponedjeljka, sunčano i suho

Monte Rosa je planina u istočnom dijelu Peninskih Alpa, na samoj granici Švicarske i Italije, na mjestu gdje se dodiruju sjeverozapadna talijanska regija Piemonte i švicarski kanton Wallis. Ova je planina dom čak osamnaest ledenjaka, među kojima je najveći Gornergletscher, dug 13 kilometara

viših od 4000 metara, a još ih je četrnaest u širem području Peninskih Alpa. Od pet najviših alpskih vrhova samo Mont Blanc nije u masivu Monte Rose. Najprivlačniji su drugi i treći najviši vrh Alpa, Dufourspitze (4634 m) i Nordend (4609 m), no ništa manje lijepi nisu četvrti i peti vrh Alpa, Zumsteinspitze (4561 m) i Signalkuppe (4554 m).

S namjerom da upoznamo tu veliku i čarobnu tvorevinu od granita, u godišnji program HPD-a »Mosor« uvrstili smo za početak kolovoza uspone na Zumsteinspitze i Signalkuppe. Budući da su nam cilj tako visoki vrhovi, razumljivo je da je tura ograničena na mali krug iskusnih u kretanju zasnježenim i zaleđenim terenima, no kombi se brzo popunio. Prilikom rezervacije smještaja u Capanna Gnifetti doznali smo da se ne može predbilježiti isključivo za noćenje, već je potrebno uzeti i doručak. Taj se »ultimatum« poslije pokazao veoma korisnim. Zbog uvijek ograničenog budžeta, umjesto prvotno planiranoga petodnevnog boravka na Monte Rosi, sve moramo »stisnuti« u tri dana s dva noćenja. To otežava

Alagna

Zumsteinspitze, Dufourspitze i Nordend

jutro u utorak 5. kolovoza, a tek nakon toga nove snježne padaline. Sve su želje usredotočene na to jedno prijedno.

Za 1100 kilometara puta od Splita do alpske doline Valsesia u talijanskoj regiji Piemonte potrebno je gotovo trinaest sati vožnje, mnogo strpljenja, a kako se poslije pokazalo, i sreće. Osim iz Alagne, Monte Rosi se s talijanske strane može pristupiti i iz Gressoneya, Champoluca i Macugnage, dok su sa švicarske strane granice ishodišne točke Zermatt i Saas-Fee. Domaćini u kampu u dolini Valsesia odvođe nas nakon prijave do mjesta za podizanje šatora, a vrlo ljubazna vlasnica dopušta nam da bez nadoplate ostavimo u kampu podignute šatore i kombi do našeg povratka u srijedu. Gesta za pet! Kamp je lijepo uređen i bogato opremljen. Ponajviše nas se dojmila prostrana sjenica, koja nam je nedostajala prošlog ljeta u Cortini. Pod njom i oko nje razni su sadržaji za razbibrigu i opuštanje, poput stolnog nogometa i tenisa, ali tu vrstu aktivnosti ostavljamo za povratak s vrha. Nakon duge i naporene vožnje sad treba što god

prezalogajiti, pripremiti sve potrebno za sutrašnji uspon do Capanne Gnifetti, pa poći na počinak. Samo da ne bude kiše...

Ništa ne ostavljamo ledenjacima

Rano jutro, pola sedam, visoko u planini sunce pozlaćuje vrhove. Posljednje provjere opreme, brza kavica i poneki zalogaj, a zatim natovareni teškim ruksacima krećemo uz obalu živahne Sesije prema središtu mjesta Alagne. Budimo se koračajući uskim popločanim uličicama, među drvenim kućama prekrivenim kamenim krovovima, balkona punih raznobojnog cvijeća, veseleći se srijedi kad ćemo u povratku imati prigodu bolje upoznati mjesto. Ovo slikovito planinsko mještašće odiše spokojem i nikoga ne ostavlja ravnodušnim.

Kupujemo povratnu kartu za žičaru koja će nas s jednim presjedanjem dovesti na 2971 metar. Može se i dalje, sve do 3260 metara, na Punta Indren, ali zbog što bolje prilagodbe na visinu nismo se njome poslužili. U kabini ima mjesta

Capanna Gnifetti

točno za četiri osobe s ruksacima. Vožnja traje oko četvrt sata, a za to vrijeme imamo prigodu s visine još bolje promotriti duboku zelenu dolinu u kojoj se stisnula Alagna. Nekadašnji ljetni planinski stanovi danas su većinom vikendice, ali na okolnim livadama i padinama krave i dalje veselo pasu sočnu travu. Na Pianalungi (2046 m) prebacujemo se iz kabina u veliku gondolu, koja prema specifikaciji može primiti i 60 osoba. Hm, možda bez ruksaka i skija – jer ju je ovih dvadesetak putnika poprilično napunilo. Iskrcavamo se na Passo dei Salati (2971 m) i dok ostali produžavaju prema pet minuta udaljenoj gondoli za Punta Indren, mi krećemo pješice prema 3202 metra visokom Stolembegu. Već smo se u prvim trenucima uvjerali da to uistinu neće biti laka zadaća. Padina je prekrivena nestabilnim, skliskim kamenjem, koje otežava svaki korak. Još prije nekoliko dana bila je prekrivena snijegom, koji se mjestimice pretvorio u blato, dok su dijelovi okrenuti prema zapadu prekriveni ledom. Pojedina su mjesta osigurana užetom, a mnoga bi još trebala biti. Oprezno, korak po korak, prolazimo Stolembeg i izlazimo na sedlo tik pod starom stanicom žičare Punta Indren. Tu susrećemo i prve ljude otkad smo krenuli s Passo Salati. Mnogi se koriste žičarom

za uspon visoko u planinu, da barem malo usred ljeta izađu na snijeg. Njihova odjeća i maleni, gotovo školski ruksaci otkrivaju da spadaju u ovu skupinu. Osim njih, tu je i skupina ljudi koja nešto užurbano priprema u stanici. Povremeno se pojavljuju na ulaznim vratima, a onda brzo nestaju u unutrašnjosti objekta. Ubrzo ćemo saznati da čekaju helikopter kojim će neke velike spremnike, najvjerojatnije s fekalijama, spustiti s planine, baš kao što to piše na zidu u planinarskom domu Capanna Gnifetti – »Ništa ne ostavljamo ledenjacima«.

Nakon odmora nastavljamo po ostacima ledenjaka Bors i Indren, prošaranima brojnim tragovima skijaša koji se spuštaju s vrha Punta Giordani, ali i tragovima lavina koji presijecaju i prtinu pred nama. Izbjegavajući susrete s lavinama i skijašima koji jure niz snježne padine prema stanici Punta Indren, hitrim korakom grabimo do pod samu stijenu na kojoj se nalazi planinarski dom Mantova. Iako većina ne osjeća pretjeran umor te bismo mogli nastaviti uspon, odmor je svima potreban. Pluća treba napuniti kisikom, a tijelo pripremiti za predstojeće napore jer kondicija može zavarati i juriš pretvoriti u poraz. Na ovome se mjestu staza dijeli u dva kraka. Lijevi okružuje stjenovitu barijeru i vodi izravno pred planinarski dom, a nas staza vodi ravno u vertikalnu osiguranu užetom i metalnim ljestvama. Put u gornjem dijelu izlazi na ledenjak Garstelt, na koji je nalegao gust oblak. Capanna Gnifetti (3647 m) točno je iznad nas, ali se u bijelom okruženju ne može vidjeti. Bijelo je pod nogama, bijelo oko nas pa pažljivo nastavljamo uzbrdo – ne bi bilo dobro već nadomak sigurnosti planinarskog doma odlutati s puta.

Sa Sanjom, koja je zbog izvrsnog poznavanja talijanskog postala neslužbenom glasnogovornicom naše male ekipe, odlazim se najaviti našim domaćinima u domu, ispuniti prijavnice i podmiriti račun za dva noćenja s doručkom. Potom smještaj u spavaonici na katu te povratak u blagovaonicu po zasluženno pivo. Aklimatizacijski uspon na Piramide Vincent ionako ne dolazi u obzir. Vrh se i ne vidi, a za poslijepodne je najavljen i snijeg. Prognošičari nisu pogriješili – susnežica se ubrzo pretvara u ledenu kišu, pa siguran prostor prekrasnoga planinarskog doma na ramenima kamenog diva djeluje još ugodnije.

Ušpon

Dom je nazvan po svećeniku Giovanniju Gnifettiju iz Alagne koji se 9. kolovoza 1842. sa sedam vodiča i nosača prvi popeo na vrh koji je sutra i naš cilj. Talijani ga nazivaju Punta Gnifetti, a na njemačkom se zove Signalkuppe.

Opojna dok je mirna, neukrotiva kad podivlja

Bude nas prvi alarmi u mraku. Četiri su sata i vrijeme je za napuštanje toplih postelja. Za pola sata u blagovaonici će biti poslužen doručak, što je taman dovoljno vremena za pripremu prije uspona. Doručak je uistinu bio obilan i raznolik, ali ja nažalost spadam u skupinu »nejutarnjih« ljudi koji su za prvi obrok zbog bioritma spremni znatno kasnije pa mi treba dobrih dvadesetak minuta da nagovorim želudac na ranojutarnji obrok.

Ispred kuće već je poprilična gužva. Svi u polumraku traže miran kutak za obuvanje gojzerica, namještanje dereza i gležnjača. Podnošljivo

SANJA MARINOV

Pod Parrotspitzom

SANJA MARINOV

Liskamm

je pro hladno. Obećavajuća uvertira u dan što se budi s prvim zrakama sunca koje umivaju okolne vrhove. Najprije iza planinarskog doma silazimo na ledenjak Garstelt. S lijeve strane ostaje nam razlomljeni ledenjak Lys, na koji puca čuveni vidik s prozora WC-a na Capanni Gnifetti. Jučer su se svi vraćali iz WC-a s istim pitanjem, neki na usnama, a neki u očima: »Moramo li preko ONOG ledenjaka?!«

Približavamo se jugozapadnoj stijeni Piramide Vincent, prolazeći između dubokih pukotina. Ovdje je prije samo pet dana stradao jedan navez. Tragovi tragedije još su vidljivi posvuda oko nas.

Tužan podsjetnik na to koliko planina može biti opasna. Opojna dok je mirna, a neukrotiva kad podivlja.

Uspinjemo se polagano. Tridesetak koraka, pa kratak predah. Dvadesetak koraka, pa kratak predah. Dvadesetak koraka, pa duži predah. Tijelu treba vremena za privikavanje na visinu i nedostatak kisika u zraku. Uže među nama lagano je zategnuto i vibracijom prenosi »izvješće« o stanju naveza. Približavamo se kamenom otočiću Balmenhorna (4167 m), na kojemu se u desnom kraju prepoznaje limeni bivak, a lijevo izviruje brončani Cristo delle Vette (Krist vrhova). Spomenik je izradio talijanski kipar i partizan Alfredo Bai, koji se tijekom Drugoga svjetskog rata zavjetovao da će u slučaju pobjede izraditi Kristov kip posvećen žrtvama rata. Kip je nakon rata izrađen u Torinu i 4. rujna 1955. u jedanaest dijelova donijet na Balmenhorn. Ostavljamo za sobom odvojak za Piramide Vincent (4215 m). Lijevo od nas visoko se uzdiže veličanstveni Liskamm (4527 m), čiji kao nož oštar greben izaziva strahopoštovanje.

Izlazimo na prijevoj Lys, dok se pred nama poput orlova gnijezda otkriva vidik na naš cilj, drvenu kutiju visoko na bijelom stošcu. Čak je i s ove udaljenosti vidljiva sva veličanstvenost najviše kuće u Europi. Lijevo od Signalkuppe iz leda strše strme vertikale Dufourspitze dok na zapadu iz mora oblaka strše bijeli zubi Matterhorna i Dent

SANJA MARINOV

Capanna Margherita

Blancha. Oči se napajaju ljepotom prizora koji samo planine mogu ponuditi.

Sada se treba spustiti na ledenjak Grenzgletscher pod krijestu Parrotspitze i izgubiti pedesetak metara visine prije završnog uspona. Pod nama se pruža jedan od najdužih alpskih ledenjaka, dok nam s visine prijete golemi ledeni seraci s Parrotspitze. Ipak, zbog sjeverne orijentiranosti i manje sunca nismo u izravnoj opasnosti.

Iako je radni dan, barem ovdje u Italiji, i u Švicarskoj, u koju smo upravo zakoračili, susrećemo mnogo naveza i pojedinaca. Cijelo vrijeme samo razmjenjujemo: Salve, Ciao, Buon giorno, Servus, Tschüß, Hola... Netko predlaže da za sljedeći put snimimo ovu pozdravnu himnu. Među mosorašima ima iznimno talentiranih glazbenika, pa evo izazova za njih.

Još samo malo i stižemo na prijevoj Gnifetti. Lijevo od nas je Zumsteinspitze (4561 m), a desno Signalkuppe (4554 m). Prvo ćemo na desni vrh, gdje će nas u sigurnosti planinarskog doma pričekati oni koji se neće penjati na Zumsteinspitze. Prije nego što smo svi izašli na Signalkuppe na

SANJA MARINOV

Nadomak cilja

Približavamo se jugozapadnoj stijeni Piramide Vincent, prolazeći između dubokih pukotina. Ovdje je prije samo pet dana stradao jedan navez. Tragovi tragedije još su vidljivi posvuda oko nas. Tužan podsjetnik na to koliko planina može biti opasna. Opojna dok je mirna, a neukrotiva kad podivlja

planinu su »nalegli« gusti oblaci pa se više nitko nije mogao uspeti na Zumsteinspitze. Ali ne mora nam biti žao što se nismo popeli i na drugi zacrtani vrh. »Planina ledenjaka« jutros je bila milostiva prema nama, darovala nam je lijepe prizore i nezaboravne uspomene s uspona, omogućivši pritom da se svi popnemo na jedan od najviših alpskih vrhova. Srce mi je više i od Alpa!

Planinarski dom »Capanna Margherita« na vrhu Signalkuppe, ili »Punta Gnifetti« kako ga zovu Talijani, sagrađen je 1980. na mjestu starije kuće podignute gotovo stoljeće prije, davne 1893. Otvorila ga je osobno talijanska kraljica Margherita, koju su na vrh dopratili pripadnici Corpo Guide Alpine iz Alagne, vodičke službe osnovane još 1872., po čemu je to nakon one u Courmayeuru druga najstarija takva služba u Italiji. Ovaj je planinarski dom danas najviše smješten

planinarski objekt u Europi. Na noćenje može primiti sedamdesetak ljudi. Duže zadržavanje u njemu ne dolazi u obzir – vrijeme je za povratak. Domar upozorava na skoro pogoršanje vremena. Kratko vrijeme koristimo da štogod prezalogajimo i popijemo koji gutljaj čaja, ali i uhvatimo dah, koliko ga uopće i može biti na ovoj visini. Nakratko se razbijaju oblaci, pa uživamo i u vidiku s ruba terase na nepregledan istočni zid Monte Rose. Pod našim je nogama stijena himalajskih proporcija, visoka dojmljivih 2400 metara, kojoj nema premca u Alpama.

Vraćamo dereze na gojzerice, uže navezujemo na pojaseve, uzimamo cepine u ruke pa ćemo natrag istim putom. Ali prije toga, naravno, zajednička fotografija. Mosorov i hrvatski barjak viju se na Dan pobjede i domovinske zahvalnosti visoko nad alpskim vrhuncima.

Gusta magla otežava nam orijentaciju pa se svi navezi drže na vidiku. S gubitkom visine magla postupno nestaje, no sunce nas čak i kroz oblake nemilice prži. Snijeg je sve mekši pa ne dolazi u obzir usputan uspon na neki od primamljivih okolnih vrhova. Treba se što prije spustiti u sigurnost doma, prije nego popuste snježni mostovi iznad ledenjačkih pukotina na našem putu.

U ostavi doma otkrivamo da nam je netko izbacio sve stvari iz kutije pa nepotrebno gubimo vrijeme tražeći opremu. Krivac se ubrzo sam otkriva. To je uštogljeni Francuz koji od moje Sanje dobiva jezikovu juhu. Trebalo je to snimiti! U međuvremenu smo u sobi dobili još šest sustanara, ali ništa nam neće ovaj dan pokvariti. Našoj sreći nema kraja: raspremanje, pa pivo i juhica u blagovaonici. I to baš tim redoslijedom. Red pancete, red smijeha, red sira, red smijeha, red pršuta, red smijeha... zadovoljni ćemo večeras na počinak.

La vita e bella

Jutro nikako da stigne. U spavaonici je iznimno toplo, a kisika ima manje nego na Signalkuppe.

Istu borbu za zrak vodi i Sanja, pa malo prije ponoći izlazimo na hodnik u kojem je mnogo ugodnije, ali je preuzak da na njemu razgrnemo vreće. Sjedimo na klupici pored vrata, a mimo nas prolaze oni koje je pritisnuo mjehur. Nastavlja se jutrošnja pozdravna himna, koja ovog puta dobiva i šaljivu primjesu jer sam sve to vrijeme odjeven samo u bokserice. Osmijesi su širi nego jutros i to ne samo od prisutnih dama. Morat ćemo natrag u »saunu«.

Nakon još malo meškoljenja u krevetu napokon opet tonem u san, ali se do jutra često izmjenjuju razdoblja sna i jave. Tješim se da će vjerojatno oko četiri sata ovi Poljaci koji su nam »ukrali« kisik iz sobe krenuti na turu, pa da ću barem dva do tri sata odspavati u komadu. Dakako, nije bilo tako: Poljaci ne napuštaju sobu dok mi ne ustanemo.

Prije odlaska s Capanne Gnifetti kupujemo razglednice s motivima našeg doma, ali i Capanne Margherita na kojoj smo jučer bili. Da ne bi bilo nejasnoća, capanna na talijanskom označava objekte sagrađene od drva, daščare i tome slično.

DENIS VRANJES

Članovi HPD-a »Mosor« na vrhu Signalkuppe

Stoga je u domu strogo zabranjeno pušenje i upotreba otvorenog plamena. Jedina prostorija u kojoj je dopuštena upotreba vlastitoga kuhala za pripremu hrane jest ona između ostave i istočne terase, obložena limom, koji dobro služi i za lijepljenje naljepnica planinarskih udruga sa svih strana Europe. Posebno me raduje što vidim znakove hrvatskih planinarskih društava. Osim razglednica, za uspomenu s uspona kupujem i majicu sa stiliziranim prikazom Capanne Gnifetti. Ode još 20 eura.

Navlačimo opremu na sebe, a prije odlaska odrađujemo »foto-session« na terasi. Jedna ozbiljna, jedna »luda« zajednička, jedna »gejša« (s debelim slojem kreme za sunčanje) za Tamaru. Poput razdragane dječice uživamo u svakom trenutku, želeći da što duže potraju.

Staza niz ledenjak Garstelt vodi nas prema domu Mantova, pa zaobilazeći onaj osigurani dio kroz stijenu od prekučer, izlazimo na ledenjak Indren, kojim ćemo do nove stanice Punta Indren. Još sam nekidan, tijekom uspona prema Capanni Gnifetti, na svekoliko oduševljenje svih nazočnih, otkrio da ćemo se žičarom spustiti na Passo Salati da izbjegnemo onaj uistinu problematičan dio preko kršljivog Stolemburga. Ode još 11 eura.

U žičari smo stisnuti s većim brojem skijaša, pripadnika Soccorso Alpino, talijanskog GSS-a u čijem smo skijaškom spustu uživali prije desetak minuta, ali i izletnika koji na Punta Indren izađu samo nakratko udahnuti malo čistoga planinskog zraka ili pustiti četveronožne ljubimce da obave nuždu na visini, pa natrag u Alagnu. Turno skijanje ovdje je očito stil života pa ne čudi što Alagna Valsesia nosi epitet »Freeride paradise«.

Stižemo konačno u Alagnu i naš kamp. Raspremanje, neprocjenjivo tuširanje nakon tri dana, presvlačenje u čistu odjeću, pa natrag u grad. Prva ciljana pizzeria ne radi, popodnevna je siesta. U uredu vodičke službe Alagne doznajemo da se dobra pizza može pojesti u »Caffè delle Guide«, odmah iza crkve u središtu mjesta. Eh, pa gdje ćeš boljeg mjesta za to nego u »Vodičkom kafiću«. Od nas devetoro, čak nas je šestero planinarskih vodiča HPS-a.

Obilazak Alagne naprasno prekidamo već nakon pedesetak metara, kod prve mljekare. Ušli smo iz čiste znatiželje, a izašli s osmijehom od uha do uha, uzdasima oduševljenja i slanim

INFORMACIJE

Udaljenosti:

Split – Alagna Valsesia 1040 km

Rijeka – Alagna Valsesia 621 km

Zagreb – Alagna Valsesia 769 km

Cestarine (u jednom smjeru):

190 kn (Hrvatska) + oko 40 eura (Italija)

Žičare:

Alagna – Pianalunga – Passo dei Salati, povratna karta 20 eura (prvi polazak u 7:30 svakog dana, a posljednji povratak u 17:15)

Planinarski dom »Capanna Gnifetti« (3.647 m)

GPS: 45° 53' 58" N, 7° 51' 0" E

Kapaciteti: 176 ležaja; 10 u zimskoj sobi

Noćenje s doručkom 35 eura (s važećom planinarskom iskaznicom)

Polupansion 62 eura (s važećom planinarskom iskaznicom)

Rezervacije na info@rifugimonterosa.it

sladoledom u rukama. Veselim korakom, lagano poskakujući od zadovoljstva, nastavljamo niz ulicu u smjeru kampa. Šetnja čistim ulicama, mimo drvenih kuća ukrašenih raznobojnim cvijećem na širokim balkonima i s uređenim okućnicama punih zelenila, jasno pokazuje da ovo mjestasce uistinu živi za turizam. Podjednako i zimi i ljeti, jer ovdje se sezona ne prekida. Skijaši i planinari iz svih krajeva svijeta cijele godine pristižu u ovaj raj.

Alagna i njeni ljubazni stanovnici uvukli su nam se pod kožu. Oni su pripadnici naroda Walser koji se u 13. stoljeću počeo doseljavati u ovu dolinu s druge, švicarske strane Alpa. Govore autohtonim, walserskim jezikom koji ima njemačke korijene, pa naziv mjesta na walserskom glasi Im Land. U početku su se bavili zanatstvom, poljodjelstvom i stočarstvom, a poslije i rudarenjem. Naime, nekad su u planinama Monte Rose bili aktivni rudnici zlata i mangana, čije smo svjetlucave uzorke za uspomenu donijeli sa sobom s planine.

Nakon partije-dvije stolnog nogometa i ping-ponga u kampu, odoh se predati snu. Pokušat ću nadoknaditi štogod od sinoćnje besane noći jer me sutra očekuje 650 kilometara vožnje. Idemo u Julijske Alpe. Ali to je jedna sasvim druga priča...

Lavantalske Alpe

Damir Šantek, Zagreb

Ovoga smo ljeta za cilj jednoga našeg izleta odabrali Lavantalske Alpe (njem. Lavanttaler Alpen). To je zanimljivo planinsko područje između Mure i Drave, na razmeđu austrijskih pokrajina Koruške i Štajerske, koje manjim dijelom zahvaća i Sloveniju. U imenu ove alpske skupine sadržan je naziv doline rijeke Lavant, pritoke rijeke Drave. Slovenci to područje zovu Labotniške Alpe. Najviši je vrh Zirbitzkogel, visok 2396 metara, a najzanimljiviji dio park prirode Zirbitzkogel – Grebenzen. U parku je obilježeno 126 kilometara poučnih staza, kojima je obrađeno deset različitih tema interakcije čovjeka i prirode.

Put iz Hrvatske u taj malo poznat kutak Alpa vodi kroz Sloveniju. Nakon prelaska granice kod Dravograda malo skrećemo s puta kako bismo zastali u Bleiburgu i tamo odali počast nesretnoj sudbini hrvatskih vojnika i civila stradalih 1945. na križnom putu. Dalje vozimo kroz brojna mala slikovita mjesta i gradiće, među kojima se ljepotom ističu St. Andrä s prekrasnom crkvom

DAMIR ŠANTEK

DAMIR ŠANTEK

i samostanom, te Wolfsberg s romantičnim baroknim dvorcem na brdu iznad grada. Smještaj smo rezervirali u malom selu Rainsbergu u podnožju Lavantalskih Alpa, premda se može spavati i bliže planini, u planinarskim domovima. Najpopularniji planinarski domovi u tom području jesu Waldheimhütte i Sabathyhütte, oba na visini od 1600 metara.

Plan je bio u dva dana, u dvije ture, to jest dva kruga osmice koji se spajaju na najvišem vrhu ovih Alpa – Zirbitzkogelu, prijeći pet vrhova viših od 2000 metara, obići više planinarskih domova i jezera te najljepše dijelove toga alpskog, no za svoju visinu ipak pretežito pitomoga krajolika. Zanimljivo je da se broj osam uzima kao broj kozmičke ravnoteže. On objedinjuje četiri glavne i četiri sporedne strane svijeta te na taj način opisuje sva moguća kretanja unutar ovog svijeta. Nadam se da ćemo nešto slično postići i mi u dva dana planinarenja.

Ujutro krećemo na prvi krug »osmice« iz Sabathyhütte. Šareno društvo raznih godišta,

Plan je bio u dva dana, u dvije ture, to jest dva kruga osmice koji se spajaju na najvišem vrhu ovih Alpa – Zirbitzkogelu, prijeći pet vrhova viših od 2000 metara, obići više planinarskih domova i jezera te najljepše dijelove toga alpskog, no za svoju visinu ipak pretežito pitomoga krajolika

spolova, iskustava, želja i očekivanja. Unatoč prognozi, dan je prilično vedar. Uspón na početku vodi širokom stazom, a nakon skretanja kod Linderhütte nailazimo na sezone potočiće koji su posljedica otapanja snijega. Malo više zatječemo i prve »fleke« neotopljenog snijega.

Nešto više put ulazi u kamenito područje. Oko nas su granitne stijene, a pod nogama škrpe odlomljeni komadići granita s visokim postotkom kvarca, koji se presijava na suncu kao garderoba T. Rexa, Gary Glittera ili Davida Bowieja u zlatno doba glamrocka. Laganim usponom stižemo na mjesto gdje se pred nama otvara vidik na prvo u nizu jezera, Lindersee. Iznad njega, gotovo na samom vrhu, na rubu gole stijene, stoji markantan planinarski dom Helmut-Erd-Schutzhaus (2376 m).

Vrijeme se kvari, a vrh iznad nas prekrivaju oblaci. Pa ipak, upućujemo se razmjerno strmim putom prema Zirbitzkogelu. Vrh s križem i smjerokazom koji pokazuje vrhove u okolici potpuno je skriven u oblaku. Sa samoga vrha ne samo da se

ne vidi ni jedan vrh sa smjerokaza, već vidljivost ne prelazi ni pet metara.

Spuštamo se pored kapelice koja je cijela obavijena injem. Inje na toj svetoj točki stoji vodoravno, u smjeru vjetrova koji nesmiljeno šiba brisanim prostorom. Sva je sreća da se Helmut-Erd-Schutzhaus nalazi u blizini pa s otvaranjem i zatvaranjem vrata u trenutku nestaje huk vjetrova. Na trenutak smo imali osjećaj da smo se transportirali u neki paralelni svijet! Kao da smo prošli kroz ormar i ušli u Narniju ili da smo se na kolodvoru »King's Cross« našli na peronu 9 3/4 i ušli u »Hogwarts Express«. U domu je pakleno vruće, i toliko je ljudi da se čini kao da su svi planinari u krugu od nekoliko kilometara potražili zaštitu baš u ovom toplom i sigurnom kutku. U glavnu se sobu gotovo ne može ni ući, tako da je doživljaj ograničen na boravak u predvorju. Pijem jako zašćeren čaj, kojim ujedno zagrijavam promrzle ruke.

Nakon kratkog odmora i utopljanja krećemo dalje. Put vodi hrptom planine. Vjetar

nesmiljeno šiba na putu bez zaklona. Stižemo tako do vrha Scharfes Eck (2364 m), gdje se nalaze meteorološka postaja i odašiljač. Polako opada snaga vjetra, a raspoloženje raste. Pomalo se otvaraju i vidici na sve strane!

Nastavljamo hrptom pored spomen-križa planinaru Rudolfu Podmeniku, s vidikom na jezero u podnožju pa sve do njegova kraja, do vrha Kreiskogela (2306 m). Na njemu se nalazi metalni križ s upisnom kutijom. Dva metra dalje stoji stup s upozoravajućim natpisom: »Vojno područje s ograničenim kretanjem. Ulazak, kretanje, snimanje, fotografiranje pa čak i skiciranje zabranjeno je i kažnjivo!« Stanje je potpuno apsurdno. Bez obzira znaju li ili ne znaju njemački, svi se, naravno, slikaju baš ovdje. Da ne govorim o krasnim vidicima s vrha koje svi žele fotografski zabilježiti.

Nakon slikanja spuštamo se prema dolini i jezerima Grosser- i Kleiner Winterleitensee. Pored drugoga jezera nalazi se Winterleitenhütte (1782 m). Putom prolazimo pored brojnih vojnih oznaka jednakih onoj koju smo vidjeli na vrhu. Nismo, međutim, lutali i tražili put, nego smo se spuštali

označenom stazom pa su planinarske oznake često bile i na tim stupovima s prije spomenutom zabranom. Svakako je zanimljivo vidjeti da nismo jedina država koja je pretplaćena na apsurd.

Vrijeme danas pokazuje svoju promjenljivu čud pa nas tako kod doma zatječe mećava. Zimski ugođaj traje oko pola sata. Kroza šumu završavamo krug, silazeći sve do Sabathyhütte, gdje nas dočekuje sunce. Treba li uopće spomenuti da je cijelu sljedeću noć u Rainsbergu padala kiša, a po okolnim planinama snijeg?

Ujutro nas autobus vozi do Waldheimhütte koji je početna točka za drugi krug naše »osmice«. Pred nama se otvara greben planine prekriven snijegom, koji iz daljine djeluje kao mala kopija Kilimanjara, kakvog sam vidio dok sam u Keniji malom cessnom letio u Masai Maru. Put opet u početku vodi šumskom cestom. Zaustavljamo se kraj prirodne kapelice smještene u duplji prekrasna starog drva, koja djeluje kao da je ispala iz drevne bajke Ivane Brlić-Mažuranić. Na križanju putova kod raspela dijelimo se u dvije skupine. Prva nastavlja s drugom polovicom »osmice«, dok će druga, umornija i hodački slabija, imati kraću turu.

DAMIR SANTEK

Križ i planinarska kuća na Zirbitzkogelu

Prilično blagim usponom dolazimo do Wildseea. Jezero je predivno. Oko njega je sve puno cvijeća. U duhu jučerašnjeg dana, nakon oblaka se pojavljuje sunce.

Nakon kraćeg odmora i slikanja uspinjemo se na hrbat planine. Prvo dolazimo na Fuchskogel (2214 m), gdje se također nalazi križ. S vrha je lijep vidik na dolinu i Wildsee. Lagano se dalje uspinjemo hrptom po livadama uživajući u lijepom vremenu. Pa ipak, kako se približavamo Zirbitzkogelu, vrijeme se sve više kviri. Završni

DAMIR SANTEK

Injem okovana kapela

DAMIR SANTEK

je uspon kroz stijenu i snijeg te ponovno ulazimo u oblak na samomu vrhu. Od vjetera se pokušavamo skloniti u kuću, no na vratima se nalaze dva lokota. Kuća koja je jučer radila, nedjeljom ne radi. Srećom, otvorena je zimska soba, no u njoj je temperatura samo 3 °C. Koristim kratak predah za izvanrednu maminu orahnjaču, kako bih skupio energiju za nastavak.

Pri izlasku nas dočekuje snijeg. Spuštamo se praćeni susnježicom do sljedećeg vrha – Geierkogela (2185 m), koji je nalik nakupini kamena na rubu livade, s vidikom na Lavantsee i Zirbitzkogel. Idemo i dalje do Kohlerhütte, gdje se susrećemo s ostatkom ekipe. U domu nas ljubazni domaćini časte pivom, rajčicama, paprikama, jabukama i bananama. To je privatni planinarski dom, a vlasnici ga upravo napuštaju pa nas časte svojim »ostacima«. Nakon blagovanja lagano, s noge na nogu, završavamo posljednje metre osmice i vraćamo se do Waldheimhütte i autobusa.

Pruži li vam se prilika, uputite se i vi na zanimljive vrhove Lavantalskih Alpa, ali naručite barem malo stabilnije vrijeme.

Haute Route

Turnim skijama od Mont Blanca do Matterhorna

Vanja Starčević, Zagreb

Vjerojatno nema zaljubljenika u turno skijanje koji nije čuo za Haute Route. To je ruta koja povezuje Argentière, nedaleko od Chamonixa u Francuskoj, i Zermatt u Švicarskoj. Poput Mont Blanca ili Matterhorna, taj put dođe na red prije ili poslije.

Naziv Haute Route prvo se uvriježio za ljetnu rutu kojom su članovi engleskoga Alpine Cluba prolazili od Chamonixa do Zermatta već od 1861. godine. Prvi je pokušaj prolaska na skijama bio 1903., a današnjim se smjerom prvi put uspjelo proći 1911. Postoje dvije glavne varijante: klasična, preko Plateau du Culoir, i lakša, preko Verbiera. Klasičnu inačicu odlikuju povijesni kontekst i veća zahtjevnost, dok su prednosti one preko Verbiera

fleksibilnost u slučaju loših vremenskih uvjeta – neke su etape kraće i manje zahtjevne – a vodi i preko dva vrha, što upotpunjuje doživljaj i više je skijanja. Nažalost, obje varijante zahtijevaju spust u dolinu i jednu dionicu koja se prolazi prijevoznim sredstvima. To se, doduše, može izbjeći, no tada je tura dulja za dva dana.

Prolazak je moguć tijekom cijele zime (prvi su prolasci bili početkom veljače), no optimalni su uvjeti od druge polovice ožujka do kraja travnja: snijeg je tada konsolidiran i još uvijek seže u doline. Kako se radi o najpoznatijoj turnoskijaškoj ruti na svijetu, noćenja je potrebno rezervirati mnogo prije (barem dva mjeseca) jer vam domari, ako je dom popunjen, neće dopustiti da prenoćite bez rezervacije.

Zamisao o prolasku Haute Route pojavila se 2009. godine. Skupljanje podataka o kućama, ruti, potrebnim transferima, rezervacije noćenja u slijedu (za tri početna dana) te planiranje opreme i prehrane za sedmodnevnu skijašku turu bili su velik posao tijekom zime 2009./2010. Namjeravalo nas je ići troje, no na kraju se ispriječilo loše vrijeme i bolest.

Početkom sezone 2010./2011. počeli su novi dogovori. Opet smo jezgru činili Žarko i ja, a javilo se još zainteresiranih, koji su, međutim, malo-pomalo odustajali. Desetak dana prije polaska javio nam se Stojan iz Domžala, čiji su partneri također odustali. Kada je konačno stigao dan planiranog polaska, vremenska je prognoza za sljedećih pet dana bila odlična i sve spremno za pokret.

Krenuli smo iz Zagreba, u Domžalama ukrkali Stojana, a zatim se kroz sunčanu Italiju i tunel Mont Blanc dovezli do Chamonixa i obližnjeg Argentièrea, gdje su nas dočekali kišica i posljednji ostaci zime. Nakon završnog spremanja na parkiralištu zaputili smo se na žičaru i za dvadeset minuta vožnje stigli na 3280 metara visok Grands Montets. Dočekalo nas je sunce, vidik na Mont Blanc i sutrašnji uspon na Col du Chardonnet.

Naprtili smo 15-kilogramske ruksake te se po neuređenoj stazi, a zatim između pukotina ledenjaka Rognon, spuštamo na ledenjak Argentièr. Priječimo ga i uspinjemo se još 200 metara do kuće Argentièr (2700 m), od koje se pružaju lijepi vidici na sjeverne stijene od Aiguille Verta do Mt. Dolenta. Dom ima tekuću vodu, osoblje je vrlo ljubazno, a bilo nas je 70 – 80, mnogo manje nego kada je dom pun.

Sutradan, u utorak, krećemo među posljednjima. Vedro je i umjereno hladno, po tvrdoj padini skijamo natrag na ledenjak Argentièr, a zatim se preko strme stepenice uspinjemo na ledenjak Chardonnet. Pretječemo nekoliko skupina i po sunčanom, vjetrovitom i hladnom vremenu napredujemo prema Col du Chardonnet, 3280 m. U zavjetrini ispod sedla skije idu na ruksake, stavljamo dereze. Niz drugu se stranu 80 m silazi po užetu, bilo absajlom, bilo da vas spušta vodič. Sve to ide polako i vlada velika gužva. Strmina je oko 50 stupnjeva, a kako nije bilo leda, mi smo padinu jednostavno otpenjali: za tri minute bili smo na dnu žlijeba pretekavši gotovo sve ostale.

ZARKO VIDEĆ

Na skijama u planini

Slijedi dug kosi spust po ledenjaku Saleina ispod Aiguille du Tour Noir, a zatim položiti uspon do ispod Fenêtre du Saleina. Posljednjih 40 m visine prestrmo je za uspon na skijama. Nošenje 20 kg na leđima po strmim stubama u snijegu, bez dovoljno aklimatizacije, kondicijski je najteži dio cijele ture. Zastajemo svakih desetak koraka. Na sedlu svi vade kruh, sir, kobasice i druge delicije – kolektivni ručak na 3270 m!

Prelazimo na sjevernu stranu. Pred nama je golemi Plateau du Trient, okružen gotovo 4000 metara visokim vrhovima – po lijepom vremenu jedinstven doživljaj. Odskijavamo dva kilometra na drugu stranu te se još malo uspinjemo do kuće Trient (3167 m). Ukupno nam je za to trebalo šest i pol sati, malo više no što piše u vodiču, ali dobro s obzirom na to da nismo aklimatizirani.

Poslijepodne provodimo na terasi s čuvenom panoramom na Aiguille Dorées i Tour Noir, dio vremena topeći snijeg kako bismo izbjegli kupovanje skupe flaširane vode.

U srijedu ustajemo u 6 sati. Doručak i masovni start. Ovaj smo put među prvima. Skijamo niz blag nagib gornjeg dijela ledenjaka Trienta, a zatim se preko nekoliko pukotina i uza serake strmo spuštamo do pod Col des Encandies. Slijedi 70 metara uspona sa skijama na ruksaku, ali visina je manja i bolje smo aklimatizirani pa nam za uspon treba samo desetak minuta. Slijedi 1500 metara spusta niz Val d'Arpette. U gornjem su dijelu uvjeti odlični, u srednjoj trećini zaleđen, duboko preskijan snijeg (mukotrpno s teškim ruksacima), i zatim zaleđena cesta po kojoj doskijavamo do samog Champexa. Do autobusne stanice ima još četvrt sata hoda i tu se pomalo skupljaju sve skupine s kojima ćemo putovati sljedećih dana.

Na redu je javni prijevoz: spust autobusom u Orsières, zatim dvama vlakovima do Le Châbla i žičarom do Verbiera. Ondje nabavljamo hranu za nastavak puta i telefonom otkazujemo sve nepotrebne rezervacije. Nastavljamo žičarom na 2800 metara visok Les Attelas, odakle se spuštamo do Cabane du Mont Fort (2450 m). Sredinom poslijepodneva izvan piste je prava »juha« od snijega, a trebalo je prijeći i blago valovit teren bez koža na skijama, tako da do kuće stižemo potpuno preznojeni. Dom ima toplu vodu i tuševе, što koristimo za tuširanje i pranje odjeće, nakon čega ostatak dana provodimo na terasi, uživajući u pogledu na skupinu Mont Blanca.

Četvrtog dana ustajemo malo kasnije. Pred nama je 500 metara uspona, polovica po skijalištu, a zatim umjereno strmim padinama na Col de la Chaux (2970 m). Slijedi 200 metara spusta i uspon na 3015 metara visok Col de Momin, gdje dostižemo glavninu skupine. Uspon se blago nastavlja sjevernom padinom Rosablanchea, gdje počinjemo osjećati težinu ruksaka. Žarku postaje prenaporno te odustaje 150 m ispod vrha. Ja bez ruksaka nastavljam do vrha, gdje me dočekuje Stojan. Iako je daleko najstariji, on za cijelog pohoda ide najbrže od nas trojice.

S 3340 metara visokog vrha, koji se nalazi približno na polovici puta, pruža se panorama od Mont Blanca do Matterhorna i Grand Combina na jugu. U manjoj skupini spuštamo se 700 m do Cabane du Prafleuri, a poslijepodne kao i obično provodimo na terasi, ovaj put uz povremenu tutnjavu lavina koje se ruše niz padine oko doma. Koristimo prigodu za tuširanje i pranje odjeće.

U petak krećemo pola sata ranije nego prethodnih dana, u sedam sati, ali opet kao pretposljednji. Već na kratkom usponu do Col de la Roux dostižemo prvu skupinu. Slijedi spust, pa kraći uspon bez koža zapadnom stranom do gotovo potpuno praznog akumulacijskog jezera Dix. Na njegovu južnom kraju bili smo sto metara niže od razine punog jezera! Do Cabane de Dix dijeli nas 700 metara uspona i već do Pas du Chat presti-

Haute Route prvo se uvriježio za ljetnu rutu kojom su članovi engleskoga Alpine Cluba prolazili od Chamonixa do Zermatta već od 1861. godine. Prvi je pokušaj prolaska na skijama bio 1903., a današnjim se smjerom prvi put uspjelo proći 1911. Postoje dvije glavne varijante: klasična, preko Plateau du Culoir, i lakša, preko Verbiera

ZARKO VIDEĆ

Polazak

žemo većinu, a do kuće koja se nalazi na 2920 metara stižemo pet sati nakon polaska. Poslijepodne provodimo na terasi, štiteći se od sunca, s

vidikom na Mont Blanc de Cheillon i na sutrašnji uspon na Pigne du Arolla. Naše je kuhalo opet aktivno jer se pitka voda može samo kupovati.

Šestoga dana ponovno masovni start, i to već u 6.45. Po zaleđenoj se padini, koja mnogima pričinjava teškoće, spuštamo na sedlo ispod kuće. U razbijenoj se koloni stotinjak skijaša uspinje na Col de Serpentine, zatim preko vrlo strme stube i naposljetku položito na 3650 m visok Col du Brenay. Uspón se blago nastavlja na Pigne du Arolla, 3790 m, najvišu točku na turi. Već smo dobro aklimatizirani pa nam za uspon umjesto planiranih pet sati trebaju samo 3 sata i 45 minuta.

Nakon sat vremena uživanja na vrhu (i pokušaja rezerviranja smještaja u Zermattu, jer to je tek drugo mjesto na turi gdje ima GSM signala), za samo 20 minuta spuštamo se 750 metara na Col de Chermontane. Dio skijaša skreće do kuće Vignette, a mi priječimo gigantsko sedlo i počinjemo se uspinjati na Col de l'Évêque. Sunce nas je pržilo, vjetra nema i čini se da usponu do 3380 m

ZARKO VIDEĆ

Jutarnji uspon

visokog sedla nema kraja. Pa ipak, već smo za sat vremena na njemu. Malo se odmaramo uživajući u novoj panorami, a zatim se brzo spuštamo 500 m na ledenjak Haute Arolla. Za kraj nas čeka još 100 metara uspona do Refuge des Bouquetins – izlazak izvan utvrđenog traga Žarka je koštao propadanja dublje od pola metra u snijeg (na skijama!) i mnogo koprcanja da se izvuče.

Sklonište ima domara, opskrbljeno je drvima, ali nudi samo spavanje. Bilo nas je petnaestak u dva objekta, a s nama dvojica Španjolaca koji su prošli klasičnu varijantu i par iz Dijona, s kojima smo ugodno čavrljali pripremajući večeru. U 21 sat odjednom nas budi zvuk helikoptera. Nekoliko trenutaka poslije u skloništu je spašavatelj koji se poimence raspituje (na španjolskom!) o dvije osobe. Naime, Španjolci se nisu pojavili u kući Vignette, a noćenje nisu otkazali jer nije bilo signala za mobitel. Domar je alarmirao spašavatelje i oni su helikopterom pretražili teren kojim su se Španjolci trebali kretati. Jesu li zbog toga imali neke financijske troškove – ne znamo, ali ovo pokazuje koliko se domari skrbe o sigurnosti svojih gostiju.

Posljednjeg dana, u nedjelju, pred nama je najprije spust na ledenjak Brûle, a zatim blag

uspon do podnožja Col du Mont Brûle. Skije treba nositi sto metara uzbrdo jer je vrlo strma padina previše izrovana za uspon na skijama. Na sedlu prelazimo u Italiju. Slijedi kratak spust na ledenjak Tsa de Tsan, a zatim slijedi dug, položiti uspon na 3570 metara visok Col de Valpelline, gdje ponovno ulazimo u Švicarsku. Sa sedla se pruža pogled na više od dvadeset vrhova viših od 4000 metara, što oduševljava.

Odmor uz jedan od planinarskih domova na putu

Nadomak Matterhornu, cilju puta

Prolazak je moguć tijekom cijele zime, no optimalni su uvjeti od druge polovice ožujka do kraja travnja: snijeg je tada konsolidiran i još uvijek seže u doline.

Kako se radi o najpoznatijoj turnoskijaškoj ruti na svijetu, noćenja je potrebno rezervirati mnogo prije

U 11 sati započinjemo impresivan spust ledenjaca Stockji i Zmutt pod Dent de Hérensom, a zatim »šus« ispod same sjeverne stijene Matterhorna, ukupno 1400 metara spusta! Još posljednji uspon pješice do skijališta i po gnjilom snijegu na stazi (oko nas su već zeleni travnjaci) doskijavamo u Zermatt. Nakon šest dana na skijama, na kojima smo prešli 100 km, kroz tri zemlje, nakon 5500 metara uspona i 8000 metara spuštanja, preko 17 ledenjaka, 14 prijevoja i dva vrha, evo nas na cilju!

Častimo se posljednjom hranom iz ruksaka i elektrobusom vozimo do željezničke stanice. Pošto smo pronašli prihvatljivo skup smještaj, ukrcavamo se na vlak. Stojan i Žarko samo do Rande, a ja dalje do Vispa i drugim vlakom dalje do Martignyja. U dolini Rhone je 25 °C, a na meni skijaške cipele i turne hlače! Zupčastom željeznicom prolazimo

dolinom Vallorcine (uspon do 30%, vrlo impresivno), uz presjedanje na autobus zbog radova na pruzi, te još jedan vlak do Argentièrea, Malo prije 19 sati stižem na parkiralište kod žičare. Sad se automobilom treba odvesti do Rande, više-manje istim putom kojim vozi vlak. Konačno, petnaest sati nakon jutrošnjeg polaska, stižem u hotel – bio mi je to uvjerljivo najnaporniji dan na turi.

Prijatelji su za mene već naručili večeru no ja sam samo čekao tuširanje i spavanje. U ponedjeljak smo uživali u polaganom doručku, a zatim se preko Simplona zaputili kući. Iako smo bili više no zadovoljni – jer manje od polovice onih koji pokušaju uspiju turu proći u jednom pokušaju, a osam dana sunčanog vremena iznimna je rijetkost. Ipak smo bili nekako prazni jer cilj nije doći na vrh ili kraj puta – cilj je samo putovanje!

Oštećeno uže

Kako ispravno skratiti penjačko uže

Nenad Jović, Zagreb

Nedavno sam se u dvorani za sportsko penjanje, kao i mnogo puta dosad, pripremao za postavljanje jednog smjera u vodstvu. Moj penjački partner Marin Šapit i ja napravili smo sve po »PS«-u, dvostruko provjeravanje, tj. proradili mini »check listu«, kao prije svakog uspona. Taj nas običaj čuva od nepotrebnih pogrešaka kakvih u penjanju ne bi smjelo biti. Provjerili smo čvor kojim sam bio navezan na pojas, zatim način kako je uže umetnuto u njegov ATC, kako je ATC karabinerom matičarem spojen na pojas i je li matica na njemu

Osiguravanje
prilikom
sportskog
penjanja

ALAN ČAPLAR

zategnuta kako treba. Na kraju uvijek provjeravam sistem još i tako da uhvatim slobodni kraj užeta istovremeno naglo potežući kraj užeta na koji je navezan penjač. Tako simuliram pad penjača, a zauzvrat još dobijem i eksperimentalni »dokaz« da sistem funkcionira.

Sve pet! Jedino što sam metar dalje od svog čvora napipao sumnjivo stanjen dio užeta. I nije prvi put da sam ga osjetio. Već je neko vrijeme tamo, samo što ga ignoriram. Znete ono kad vam na ramenu stoji lik s rogovima i vilama te potihom govori: »Daj, buraz, nećemo sad kratiti ovo već ionako kratko 25-metarsko uže! Ili... nedajbože... investirat u novo! Pa znaš da nismo pri parama!«

Ovaj put je stanjeno (plosnato) mjesto bilo još tanje nego inače. Dovoljan razlog da Marin i ja provedemo pet minuta pipkajući ga i razmišljajući smijem li se penjati ili ne. Kako je u dvorani bio i Marko Dukši, zamolio sam i njega da opipa uže. On je odmah rekao da uže u tom stanju više nije sigurno, što je učvrstilo moju odluku da se razvežem.

Uže se pri sportskom penjanju najčešće oštećuje u prva 3 – 4 metra od njegova kraja. Uzrok tome je stalno navezivanje penjača na krajeve užeta, a još više to što uže na tom mjestu najviše trpi posljedice padova, pratećih dinamičkih sila i trošenja od karabinera. Također, u sportskom penjanju, pri tzv. projektiranju, kada se penjač pokušava popeti novim, težim smjerom, redovito dolazi do onoga – »O. K., našpanaj me sad da proučim ovaj detalj!«. Pogađate – to se uvijek događa na mjestu oko metar ili metar i pol od čvora kojim smo navezani, tj. na udaljenosti koja nam omogućuje »istražiti« dio smjera u potrazi za rješe-

ALAN ČAPLAR

Autor teksta
Nenad Jović
u prevjesnom
dijelu dvorane
Fothia Zagreb

njem. Tako je to mjesto na užetu (ono je pritom opterećeno težinom penjača) češće izloženo trošenju na karabineru.

U takvoj situaciji postoje dva rješenja. Skratiti užu ili ga umiroviti. Većina se nas, prije svega motivirana besparicom ili manjkom novca, odlučuje za prvo rješenje. Naravno, zašto baciti cijelo užu radi jednoga oštećenog mjesta?

Kako ispravno skratiti užu? Prije svega, treba ga skratiti najmanje 30 cm od oštećenog mjesta (izvor: www.climbing.com/skill/cutting-a-rope). Time postićete da je preostali dio užeta sasvim sigurno »zdrav«. Na mjestu na kojem ćete rezati užu čvrsto ga tri do četiri puta omotajte penjačkom trakom, tzv. tejpom (od eng. tape; upotrebljava se za prevenciju ozljeda tetiva prstiju). Pri tome se namotaji tejsa sasvim malo preklapaju. Tejp treba zategnuti što čvršće. Uža prerežite ostrim nožem (ne škarama!) preko sredine tejsa. Kad ste prerezali užu, upaljačem spalite (točnije: rastalite) njegov kraj (košuljicu i jezgru užeta). I tako ste ga uspješno skratili!

Još nekoliko napomena!

1. Sad imate kraće užu. Ako ste užu od 60 metara skratili na svakom kraju za pet metara, sad je dugačko 50 m. Primjere, kratak sportski smjer u Paklenici

»Over the Dub« više ne možete penjati s tim užetom jer je prekratko. Računajte s tim i ne zaboravite da je vaše užu kraće nego prije.

2. Ako ste užu skratili samo na jednom kraju, oznaka sredine (najčešće crne boje) više ne pokazuje sredinu. To može biti nezgodno pri spuštanju niz užu (absajlanju) i sl. Označite flomasterom novu sredinu. Za to će vam biti potreban poseban flomaster za označavanje užeta jer su neki flomasteri agresivni i oštećuju užu!

Zaključak! Svakako redovito provjeravajte svoje užu. Napose ako projektirate mnogo smjerova u potrazi za novim ocjenama koje želite ispenjati. To osobito dolazi do izražaja ako mnogo padate jer su neka mjesta na užetu više izvrnuta trošenju. Kad provjeravate užu pazite na stanjena mjesta, kvрге, zadebljanja, oštećenja košuljice i sl. Sve su to znakovi koji iziskuju povećan oprez i signal su za skraćivanje ili »penziju«, koje je vaše užu očito zaslužilo. Također, penjite naizmjenice na oba kraja užeta kako bi se ono ravnomjerno rastezalo. Ne forsirajte jedan kraj užeta zato što vam ga se ne da premotavati.

Svako zlo za neko dobro. Ovo svoje iskustvo podijelio sam odmah s nekoliko svojih ovogodišnjih i prošlogodišnjih tečajaca, koji su također bili u dvorani. Pokazao sam im sumnjivo mjesto te im dao da ga opipaju i usporede s ostatkom užeta, kako bi im bila jasna razlika između lošeg i dobrog dijela užeta. Budući da svoje užu svakako moram skratiti, skraćen i neispravan dio zadržat ću kao primjerak za buduće polaznike sportsko-penjačke škole.

Još nešto! Kako biste izbjegli subjektivnost, poslušajte mišljenje nekoga iskusnog i razumnoga kolege penjača. Šapćite li vam i dalje onaj lik s vilama i rogovima koji mi sjedi na ramenu: »Daj, stari, ma dobro ti je ovo užu. Ne treba ga skraćivati niti kupovati novo.«?

Planinarska kuća HTK-a »Sljeme« na Prekrižju

Zdenko Kristijan, Samobor

U prošlom broju »Hrvatskog planinara« ispričao sam povijesnu priču o seoskoj kući na Prekrižju u Samoborskom gorju koju je Hrvatsko planinarsko društvo iz Zagreba zakupilo 1921. godine, otvorilo 1922. i do 1931. koristilo kao planinarsko sklonište. Skloništem je od 1931. do 1933. upravljala HPD-ova podružnica »Japetić« iz Samobora.

Tri godine poslije na Prekrižju je na istomu mjestu ponovno otvorena planinarska kuća. U arhivi Hrvatskoga planinarskog saveza nalazi se ugovor o zakupu sklopljen 24. listopada 1936. Zakupodavci su bili Franjo i Stjepan Mrakužić te malodobni Antun iz Plešivice br. 33, a zakupnik Hrvatski turistički klub »Sljeme« iz Zagreba. Godišnja zakupnina iznosila je 1.000 dinara.

HPD-ova podružnica »Sljeme« u Zagrebu osnovana je 1923., a zbog razmirica sa središnjicom HPD-a od listopada 1925. djelovala je kao samostalno društvo, pod nazivom Hrvatski turistički klub »Sljeme«. Djelovanje kluba ukratko je opisano u Poljakovoj »Zlatnoj knjizi Hrvatskog planinarstva« (na str. 86.). Klub je okupljao tadašnju hrvatsku planinarsko-alpinističku elitu. Sudbina klupske arhive nije poznata pa Poljak na kraju prikaza djelatnosti »Sljemena« napominje da se klub nije nikada potrudio izgraditi neki objekt u planini. Pa ipak, upravljali su planinarskom kućom na Prekrižju u Samoborskom gorju, o kojoj je ovdje riječ.

Za planinarsku kuću na Prekrižju stolar Dragutin Ivančić iz Plešivice izradio je dva stola, četiri klupe, »priče« – ležaj od jelovine 4×2 m, »gitre« – za sušenje odjeće iznad peći, stelažu za kuhinju i tri »štokerla« – stolca bez naslona.

Od ljeta 1937. čuvar kuće bio je Mika Mrakužić iz Prekrižja br. 5. Trebao se starati da posjetioci ostave kuću urednom i čistom, a ubirao je pristupninu, danju 2 dinara, a za noćenje 5 dinara.

Na planinarskoj karti Samoborskoga gorja s okolicom, koju je 1937. izdala HPD-ova podruž-

nica »Japetić« iz Samobora, kod Prekrižja je ucrtan samo znak opskrbe u obliku čaše. Nema oznake za planinarsku kuću iako je ona ponovno otvorena 1936. Razlog tome treba tražiti u netrpeljivosti između Središnjice HPD-a i HTK-a »Sljeme«. Sklonište Hrvatskog društva planinara »Runolist« iz Zagreba u obližnjim Kotarima obilježeno je na istoj karti uobičajenim znakom za planinarsku kuću.

Poznati zagrebački planinar Eugen Kumičić-Genči (1916. – 2003.), unuk književnika Eugena Kumičića i dugogodišnji pročelnik grupe »Goratin« u HPD-u »Zagreb-Matica«, objavio je u rujnu 1998. u »Samoborskim novinama« zanimljiv članak o planinarskoj kućici na Prekrižju. Po njegovim riječima, u kućici je bio prvi put 1938. kao član HTK-a »Sljeme«. Bijelo obojena kuća, veličine 8×5 m, stajala je na malom zaravanku na izlasku iz sela, tamo gdje se put za Rancerje i Oštrc počinje uspinjati prema šumi.

Kući se prilazilo po zemljanom stubištu, a ulazilo se trima stubama, prvo u drveno predvorje, uz koje je bio zahod. Vrata su iz predvorja vodila u kuhinju s velikim željeznim štednjakom, stolićem i ormarom za posuđe. Lijevo se iz kuhinje išlo u veliku sobu s tri prozora. Namještaj je bio jednostavan – s jedne strane bio je dug drveni stol s dvije klupe, a drugu su stranu zauzimali

Kuća na Prekrižju 1938., snimak Eugena Kumičića

kreveti, zapravo drveno postolje sa slamaricama. Na zidu su bile dvije slike s alpskim motivima. Za rasvjetu su služile petrolejke ili svijeće. Evo nekoliko ulomaka iz Genčijeva dnevnika:

18. veljače 1938. U subotu popodnevnim vlakom u pola pet u Samobor. Napalo je puno snijega pa se odmah s kolodvora vozimo na saonicama do »Fuchsa«. Dalje pješice do kućice na Prekrižju. Nakon večere – pečenih jaja i čaja – nastojimo kuhinjskim štednjakom kako-tako zagrijati prostoriju. Slabo uspijeva i mi skoro potpuno obučeni zamatamo se u gunjeve kojih na sreću ima dosta. U nedjelju rano ustajanje. Zima je i jedva se s malo čaja prigrrijemo no zato se već pri prvim koracima kroz duboki snijeg na usponu za Preseku (danas: Rancerje) znojimo noseći skije. Prekrasan je sunčan dan iako je hladno. Užitek je skijanje po prostranim livadama. Sve su pod dubokim snijegom koji se na suncu iskri. Mi smo prvi i naskoro izbrazdamo našim tragovima skoro sve livade. Dalje na skijama do Đačkog planinarskog doma pod Oštrcom (danas Pl. dom Željezničar, op. a.) pa s divnim spustom u Veliki dol i dalje za Rude. Pješice u Samobor na zadnji vlak za Zagreb.

Prekrižje je na oko 550 m nadmorske visine. U kući se mogao dobiti žig PREKRIŽJE s upisanom visinom od 600 m.

30. travnja i 1. svibnja 1938. Popodnevnim malim vlakom – a kako bi drugačije? – u Samobor i skroz pješice na Prekrižje. Prvo smo u kući seljaka Mike Mrakužića, gdje smo uvijek rado i srdačno primljeni. Mika je čuvar naše kućice. Kod njega se nalazi i ključ. Nakon dobre večere sa doduše nešto malo zagorenim svinjskim krmenatlima i krumpirom fino se spava tim više što smo se nekoliko puta kucnuli starim domaćim portugiscem...

21. svibnja 1938. Jutros iz Zagreba automobilom Slavka Rožića... Vozimo se skroz u Prilipje do Mrakužićevih. Danas će se dogovarati pojedinosti

o kupnji kućice... Dok razgovaramo pada jaka kiša s vjetrom i gromovima, koja nas mnogo ne smeta jer smo pod gostoljubivim krovom i fino se hranimo špekom, šunkom i domaćim kruhom, a sve zalijevamo domaćim portugiscem. Nakon dogovora oluja je prestala, još u Samobor u Gornji Kraj i u Slavkovoj vili Louisi slavimo još jednom unaprijed kupnju kuće.

Kupoprodajni ugovor sklopljen je 7. lipnja 1938. Tako je HTK »Sljeme« postao vlasnikom kuće na Prekrižju br. 7 s okolnim zemljištem, površine 773 kvadratna metra. Nema podatka o kupoprodajnoj cijeni.

15. srpnja 1939. Dovezavši se kolima do prvog zavoja ceste za Braslovje idemo kraticom do kuće. Sve se čisti i pomeće. Slamnjače se provjetre, a poslije večerice iznesemo gunjeve na travu pred klupom i onda poredavši se ležimo. Gledamo zvijezde na tamno modrom skoro crnom nebu. Ima ih neobično puno. Tu i tamo »padne« koja pa onda razgovaramo o neispunjenim željama. U pripovijedanju prolazi vrijeme tako da tek oko pola dva u noći idemo spavati. To su oni ugodni trenutci koje čovjek ne može tako lako zaboraviti. Tu se i sklapaju duga planinarska prijateljstva.

HTK »Sljeme« sklopio je s Valentom Sirovicom iz Prekrižja ugovor o pregradnji kuće u kolovozu 1939., a veći dio radova obavljen je do kraja godine.

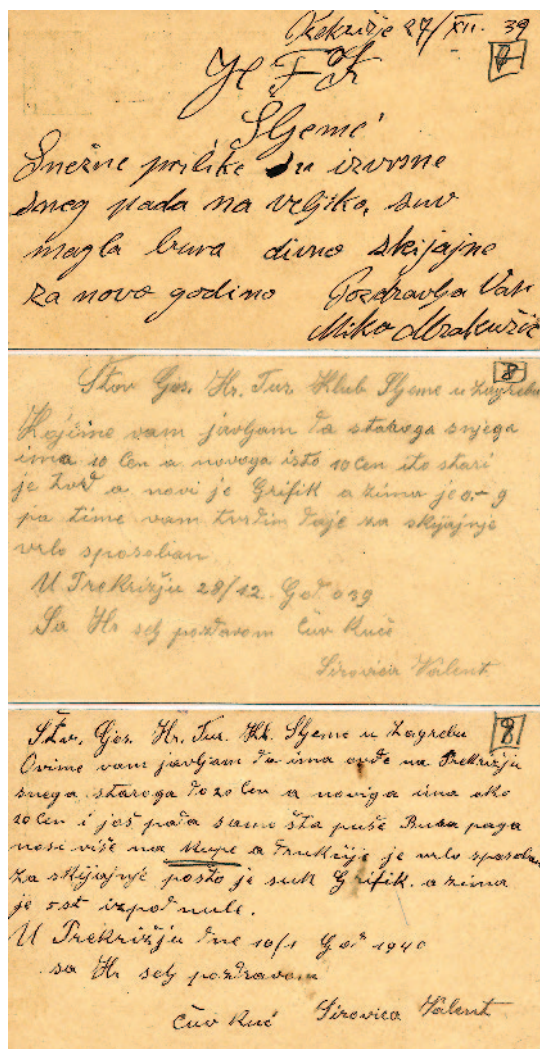
6. rujna 1939. Već se tjedan dana popravljala naša kućica na Prekrižju...Radove izvodi majstor iz sela Valent Sirovica....

1. listopada 1939. Ima nas jako mnogo. Slavi se gliha jer je sve gotovo i kućica upravo divno izgleda. Sagrađena je i škarpa na padini prema putu i nema više bojazni nekog odrona. Osim nas ima i puno domaćih iz sela. Okreće se odojak na ražnju... Raspoloženje je, uz pjesmu i svirku harmonike te dviju frula, na visini. No onda moramo misliti i na povratak te uz pjesmu stupamo sve do samoborskog kolodvora.

Sredinom prosinca 1939. za čuvara kuće izabran je Valent Sirovica. Pristup u kuću imali su samo članovi HTK-a »Sljeme«, uz napomenu da njemu nepoznati članovi moraju pokazati svoju člansku legitimaciju. Od posjetitelja je ubirao pristupninu za ulaz u kuću i za noćenje. Svaki tjedan morao je prozračiti kuću, a za sunčanih je dana trebao iznijeti slamarice i posteljinu da se prozrače. Dogovorena je i cijena za pranje rublja

Žig skloništa na Prekrižju

Dopisnice o snježnim prilikama na Prekrižju 1939-1940.

i pranje poda u cijeloj kući. Za vrijeme zimske sezone morao je svaki tjedan slati izvještaj o snježnim prilikama.

18. veljače 1940. Danas su Sljemenaške skijaške utrke. Božo i ja jutros rano postavljamo stazu. Prekrasno je vrijeme i jako dobar snijeg. Vuku se brojevi. Ima nas ravno trideset iz kluba.

Sama utrka s mnogo smijeha i padova. Morali su se svi natjecati i muški i ženske. Vrijeme na utrci od 2,10 minuta do 17 minuta. Podjela nagrada i darova. Svaki dobiva nešto. Postoji i crveni žig samo za danas s natpisom »HTK SLJEME 18. II. 1940. SKI«. Popodne veseli skijering sa saonicama do u Samobor.

U lipnju 1940. dovršena je obnova kuće. Od podruma, koji je proširen na prostor ispod kuhinje, do popravka krova. Izgrađena je škarpa pred domom, stubište i zahodska jama te uređen okoliš.

18. kolovoza 1940. Vraćajući se sa izleta na Japetić spuštam se prvi put prvo nekom vododerinom na cestu za Jasku pa onda skrećem u Vranov dol i prema Sopotu. Kod mlina i malog spomenika ploča s natpisom: »Put ka planinarskoj kolibi na Prekrižju«. Izgleda da su našu lijepu kućicu nekada zvali koliba!

Odlukom državnog vođe za tjelesni odgoj i šport Nezavisne Države Hrvatske od 19. lipnja 1941. raspuštena su sva planinarska društva na teritoriju NDH, pa tako i HTK »Sljeme«. Planinarska kuća na Prekrižju predana je na upravljanje novoosnovanom Hrvatskom planinarskom društvu NDH u Zagrebu. Za prvog povjerenika zagrebačke podružnice imenovan je prof. Fran Šuklje.

Središnja uprava HPD-a NDH ponudila je u rujnu 1941. HPD-u u Samoboru i HPD-u u Jastrebarskom preuzimanje planinarskog skloništa na Prekrižju. Odbor društva u Samoboru zaključio je da sklonište ne želi preuzeti jer je ono na teritoriju kotara Jastrebarsko. Odgovor HPD-a u Jastrebarskom nije poznat.

11. svibnja 1941. Nakon posjeta kod Slavka u Samoboru idemo zajedno iz Gornjeg Kraja kroz Hamor do Gregurić Brega pa gore dolje do kućice na Prekrižju. To mi je prvi izlet u Hrvatskoj. Uzmemo kod Valenta Sirovice ključ. U kući zagušljivo pa otvorimo prozore. Inače, koliko vidim sve je u redu. Sjedimo vani na klupi i uživamo u lijepom danu.

Vraćajući se cestom (između Ruda i Samobora!) na jednom stablu velika drvena ploča. Crnim njemačkim gotskim slovima piše:...(u prijevodu) Granica između njemačke i talijanske vojske. Izne-nađeni smo tim natpisom.....Sada bar znademo da se Prekrižje nalazi u području talijanske vojske.

24. svibnja 1942. Vrativši se nakon pola godine iz Njemačke, to mi je prvi posjet kućici na Prekrižju. Ima nas dosta iz kluba. Čistimo i uređujemo kuću iznesavši sve slamnjake i gunjeve da se provjetre. Preko Sv. Lenarda i Cerja u Samobor.

Od jeseni 1942. zbog ratnih se prilika više nije planinarilo Samoborskim gorjem pa je kuća, ostavši bez posjetitelja, prepuštena devastaciji.

Nakon završetka rata 1945. nova jugoslaven-ska vlast raspušta sva dotadašnja planinarska druš-

Kuća na Prekrižju nakon obnove – Iz albuma obitelji Oslaković

tva pa tako prestaje djelovanje HPD-a. Odmah nakon rata djelovanje planinara bilo je organizirano u fiskalturnim društvima, koja su imala planinarske sekcije.

7. travnja 1946. *Četiri godine me nije bilo u samoborskom kraju. Jutros Maca i ja autobusom u Samobor. Kod Slavka fini doručak, a onda idemo poznatim putovima kojim sada godinama nisam prolazio do Velikog dola. Tu je kuća posve srušena. Uspnemo se na hrbat pa kraj Đačkog planinarskog doma koji je također jako uništen pa nakon dugo vremena u moje drago Prekrižje. Mika se jako iznenadio. Puno pripovijedamo a imamo i zašto. Posjetim i starog Valenta. Naša kućica stoji zapuštena. Nema vrata, prozori bez stakla razbijeni. Nikakova uređaja. Oko kućice sve jako zarašteno.*

19. listopada 1947. *Naše kućice više nema. Iz niknulog korova i grmlja viri nekoliko ostataka zidova. Sve što je iole bilo upotrebljivo razneseno je.*

4. travnja 1948. *Na izletu sam s planinarskom sekcijom Športskog društva „Dinamo“... Od Sljemeniške kućice na Prekrižju nema više traga... Onaj tko nije znao da je tu nekada stajala kućica ne bi to nikada pomislio.*

Osnivanjem PD-a »Zagreb« i poslije toga Planinarskog saveza Hrvatske, kao i brojnih planinarskih društava u Zagrebu, pokrenuta je i obnova u ratu devastiranih i uništenih planinarskih kuća, ali ni jedno zagrebačko društvo nije pokazalo interes za obnovu skloništa na Prekrižju. Rad HTK-a »Sljeme« nije obnavljan, a PD »Sljeme« osnovano 1950. ne smatra se sljednikom istoimenoga prije-

ratnog društva. Stari žitelji Prekrižja tvrde da je kuća stajala sve do 1954.

PD »Jastrebarsko« pokazao je 1950. interes za obnovu kuće jer se Prekrižje nalazilo u graničama kotara Jastrebarsko i tako spadalo u djelokrug rada društva. Mirko Kos, tadašnji tajnik PD-a »Jastrebarsko«, posjetio je Prekrižje sa članovima društva. Počeli su rješavati probleme vlasništva jer Planinarski savez Hrvatske nije posjedovao dokumentaciju HTK-a »Sljeme«. Društvo je već sljedeće godine svu aktivnost usmjerilo na izgradnju doma na livadi Žitnici na Japetiću. Planinarski savez Hrvatske, danas HPS, vlasnik je zemljišta na kojemu je bila kuća HTK-a »Sljeme«. Zemljište je iznajmljeno obitelji Oslaković koja ga koristi kao parkiralište.

Danas se ugostiteljstvom na Prekrižju bave dvije obitelji – Seosko domaćinstvo Oslaković i Vinotočje obitelji Sirovica. Tu možete vikendom uživati u jelima domaće kuhinje i vinima iz plešivičkih vinograda. Prije Prekrižja, iz smjera Ruda, nalazi se gostionica »Boltina hiža« (2014. zatvorena!), poznata po lijepom vidiku. Iza Prekrižja, na prijevoju Poljanice (581 m), nalazi se lovačka kuća »Srndać«, sada pod nazivom Klet »Poljanica«, otvorena svakodnevno. Poljanice su polazište za kraće izlete: za 30 min može se stići do Gajeva kamena, a za 40 min do razgledne piramide na vrhu Plešivice (779 m).

Zbog dobre prometne povezanosti ovoga lijepog kraja između Samobora i Jastrebarskog ili Plešivice i Oštrca, nema potrebe za obnovom kuće na Prekrižju. Ponuda jela i pića u ugostiteljskim objektima zadovoljava potrebe planinara i izletnika. Pa ipak, kada se nađete na Prekrižju prisjetite se planinarskih kuća koje su između dva svjetska rata bile ugodno odmorište i topao dom planinara na njihovim izletima po Samoborskom gorju.

Traži se fotografija prve piramide na Plešivici.

Jedan od prvih planinarskih objekata u Samoborskom gorju bila je drvena piramida na vrhu Plešivice, izgrađena 1881. Već 1903. bila je u ruševnom stanju, a 1905. na njenom je mjestu izgrađena željezna piramida. Dosad, međutim, nije pronađena ni jedna fotografija, crtež ili nacrt drvene piramide. Posjedujete li nešto od toga u starim albumima, javite se Zdenku Kristijanju na tel. 01/33-62-886 ili na e-mail: zdenko.kristijan@gmail.com.

»Za križen« po Hvaru

Klara Jasna Žagar, Sesvete

Čim je sunce provirilo iznad planine i okupalo Stari Grad blagom svjetlošću krenula sam prema obzoru, a jedina mi je želja bila udaljiti se od grada i sakriti se u prostranom srcu planine. Kroz jutro koje je zbog hladnoće više sličilo zimskom nego proljetnom, nosnice mi je ispunio snažan miris mirte i naranče pomiješan s blagim okusom soli. Veliki je petak, dan Isusove smrti. Danas ne zvone zvona s crkvenih zvonika, ta stara zvona čiji se zvon svakog jutra i večeri tako svečano uzdiže nad hvarskim poljima, i cijeli je zaljev prikladno tih. More se nakon nekoliko olujnih dana posve umirilo, a ptice ne pjevaju. Nastupilo je vrijeme potpune tišine koje će potrajati sve do Vazmenoga bdjenja. I ljudi i priroda s radošću i mirom iščekuju svjetlo Uskrsa.

U teškoj sam naprtnjači nosila na leđima sve boli, muke i radosti koje mi je život darovao. Uzela sam svoj križ i krenula prema Svetom Nikoli kako

bih raščistila misli i sagledala što ću napraviti sa životom sada, kad mi je budućnost promijenjena, a želje i snovi oduzeti. Starogradsko polje, najveća plodna ravnica svih jadranskih otoka, mirno se prostiralo podno gorskog lanca koji s morske razine izgleda visok i nepregledan. Vinogradi i maslinici penju se uz niske obronke polja, dok niz njih silaze alepski borovi. Slijedim ih sve do Dola.

Dol je malo mjesto nad Starim Gradom u južnom dijelu otoka Hvara. Prema narodnoj predaji Dol je jedno od najstarijih naselja na otoku, a to dokazuju i arheološki nalazi iz prapovijesnog, ilirskog, rimskog i srednjovjekovnog doba. Naselje je smješteno u dvije odvojene udoline između kojih se nalazi uzvišenje sa župnom crkvom. Upravo je završila sveta misa i malobrojni mještani u tišini polaze svojim kućama. Čude se usamljenoj putnici, ali ja svoj križ i dalje nosim i neću odustati, ne danas, ne na Veliki petak, dan Gospodinove smrti.

Nešto me je privlačilo k njemu, kao da me zove neki glas iz velike daljine. Planina je bila tiha. Cvijeće je tek procvjetalo. Ružmarin je mirisao svojim karakterističnim ugodnim mirisom. Lepršali su leptiri i bumbari. Opijali su me zelena i siva

boja planine i miris Mediterana. A onda sam ga ugledala. Svetog Nikolu! Stijenu nad morem. Stazu u kršu. Bijeli i sivi oblaci velikom su se brzinom izmjenjivali na modrom, jasnom nebu.

Zastala sam, okrenula se oko sebe i sve dobro promotrila. Oštar južni vjetar puhao mi je u lice. Pograbila sam ramena i uvukla se dublje pod jaknu i kapu. Tišina je poprimila gotovo materijalan oblik. Dobila je izgled i značaj. Otoci su sličili mrljama na velikome morskom ogledalu. Iz kamena su rasle biljke koje su razvile sposobnost da se u škrtim životnim uvjetima brinu same za sebe, da izdrže sve nevolje što ih donosi život na stijeni. Odložila sam svoj križ, skinula težak teret s ramena i osjetila olakšanje. Toplina moga osmijeha dotaknula je i moje oči. Okretala sam se poput slamke na vjetru u igri izazova i istine. Lice mi se užarilo od sunca i vjetra. Osjećala sam se smireno i slobodno.

Sveti Nikola sa svojih 626 metara najviši je vrh otoka Hvara i treći po visini otočni vrh u

Kapela sv. Nikole

Hrvatskoj. Skriveno je to mjesto istinske ljepote. Donedavno su predjeli oko Svetog Nikole vrvjeli životom. Kad bi zima popustila, mnogi su se žitelji sela iz podnožja planine selili u više predjele, gdje su čuvali stada i obrađivali zemlju. Danas više nema stoke, ali se još uvijek obrađuju vinogradi i maslinici. Vrh se uzdiže iznad sela Svete Nedjelje, u mjesnom čakavskom narječju Svijete Nedije, prema kojoj se spuštaju južne litice, zbog kojih se greben Svetog Nikole doima vrletnim i strmim. Nad Svetom Nedjeljom je špilja koja je bila naseljena već u neolitiku. U njoj je u renesansno doba bio mali augustinski samostan od kojega je ostala samo crkvice. Samostan je napušten 1787., a stanovnici Svete Nedjelje i danas na Veliki petak hodočaste crkvi. U davna vremena u Svetu se Nedjelju moglo doći samo poljskim putem sa sjeverne strane otoka, preko Svetog Nikole. Ako je lijepo i bistro vrijeme, s vrha se može vidjeti otok Vis.

Poznato je da je sveti Nikola zaštitnik putnika i pomoraca. U njegovu su čast mještani Vrbanja i Svirča s brodarima iz Vrboske sagradili kapelicu na mjestu s kojeg se najbolje vide kopneni i pomorski putovi. Budući da puta na vrh u ono vrijeme nije bilo, materijal za izgradnju kapelice mještani su dopremali na magarcima. Kapelica na najvišem vrhu otoka Hvara pod nazivom Od brda (De Monte) prvi put se spominje 1495. Nekoliko su je puta uništili udarci gromova, ali je svaki put iznova obnovljena. Na vrhu je 1997. u spomen 850. obljetnice Hvarske biskupije darovima vjernika otoka Hvara i drugih darovatelja podignut kameni križ koji je dijelio sudbinu kapelice. Kao i kapelica, obnovljen je i zaštićen gromobranom.

Na Grad je pala noć. Upalile su se ulične svjetiljke oko kojih se tama ovila poput plašta.

KLARA JASNA ŽAGAR

Križ na Svetom Nikoli

Na pločniku trepere svijeće i luči pripremljene za noćnu procesiju s Presvetim. Predvodi je križonoša noseći križ koji je duboko utkan u život i povijest hvarskih vjernika. Pratitelji nose velike svijećnjake. Sudionici procesije poštovanje i pobožnost iskazuju zazivanjem Isusova imena. Sve su crkve otvorene i osvijetljene. Kroz potpunu tišinu povremeno odjekne Gospin plač. More se umirilo. Bonaca ljuljuška brodice u luci. Miris mirte i tamjana i jedna zvijezda na nebu. Dan je završio, ali sjećanje na Svetog Nikolu ostalo je zapisano u spomenaru uspomena za čitav život.

Stari grad i Starogradsko polje

Stari Grad je najstariji grad na otoku Hvaru. Smješten je na sjeverozapadnom dijelu otoka u zaštićenom zaljevu. Na mjestu Staroga Grada Grci su u 4. stoljeću prije Krista osnovali grad Pharos, a mjesto je bilo naseljeno i u rimsko doba, kad se nazivalo Pharia. Tvrdalj Petra Hektorovića (1487. – 1572.) s ribnjakom i golubinjakom najpoznatija je građevina Staroga Grada.

Starogradsko polje na otoku Hvaru zaštićeno je kulturni krajolik u kojem je antička grčka podjela zemljišta sačuvana do današnjih dana kao sustav putova i terasiranih parcela. Riječ je o najbolje sačuvanom antičkom grčkom katastru na Sredozemlju, zbog čega je 8. srpnja 2008. s povijesnom jezgrom Staroga Grada upisan u UNESCO-ov Popis svjetske baštine kao sedmi hrvatski lokalitet. Starogradsko polje obiluje arheološkim nalazištima. Registrirano ih je gotovo 120. (Izvor: http://hr.wikipedia.org/wiki/Starogradsko_polje)

VRH

Bijele stijene (1335 m)

Vrh Bijelih stijena je golema stijena okomitih strana. Na području Bijelih stijena priroda je stvorila galeriju krških oblika: brojne okomite, bijele, pedesetak metara visoke stijene te duboke neprohodne ponikve i ponore s vječnim snijegom na dnu. Hrnat sa stjenovitim vrhovima planinarima je dobro poznat unatoč teškoj prohodnosti, no ispod hrpta još ima dijelova koji su posve nepoznati. Područje Bijelih i Samarskih stijena ima status strogoga prirodnog rezervata. S vrha se pruža lijep vidik na Bjelolasicu i Klek te na bezbrojne bijele kukove u okolini.

Koordinate: N 45° 13' 9.3" E 14° 58' 32.8"

Prilazi: Šumsko okretište iznad Begove staze – pl. kuća Bijele stijene – vrh Bijelih stijena 1 h

Begova staza (tjesnac Vrata) – Klanac kostura – vrh Bijelih stijena 1.45 h

Jasenak – pl. kuća Bijele stijene – vrh Bijelih stijena 3 h

Vihoraški put: Ratkovo skl. – Ljuska – pl. kuća Bijele st. – vrh Bijelih st. 4.45 h
Iz Jasenka ili Tuka Begovom stazom (tj. šumskom cestom Jasenak - Tuk) uputite se automobilom do mjesta gdje se odvaja prilaz do šumskog okretišta pod Bijelim stijenama. Tim odvojkom za 800 m stiže se do drugog okretišta i početka markacije za uspon do planinarske kuće Bijele stijene. Od pl. kuće do vrha može se stići za 15', ali pri usponu na sam vrh treba se koristiti rukama (uspon kroz stijenu osiguran je čeličnom sajlom).

Zemljovidi: Goranski pl. put, GPP, Samarske i Bijele stijene, 11a (Smand)

KT: HPO, Goranski planinarski put (GPP), Kapelski planinarski put (KPP) i dr.

U svakom broju predstavljamo planinarske kuće, obilaznice, vrhove Hrvatske planinarske obilaznice, zanimljive internetske stranice i poneku zanimljivost iz prošlosti

TOMISLAV MARKOVIĆ

Velebitski planinarski put

Tip obilaznice: vezna linijska

Godina osnivanja: 1969.

Minimalno vrijeme

obilaska: 9-10 dana

KT: Planinarski dom Zavižan, Gromovača, Rossijsko sklonište, Crikvena, Planinarska kuća Alan, Ograđenica, Šatorina, Skorpovac, Bačić kuk, Ravni dabar, Baške Oštarije, Šugarska duliba, Jelova ruja, Stap, Veliko Rujno, Struge, Vaganski vrh, Sveto brdo, Vlaški grad, Ivine vodice, Velika Paklenica, Ulaz u NP Paklenica

Upravlja: HPS, Zagreb

Informacije: Tomislav Pavlin 098/313-713

Velebitski planinarski put (VPP) najpopularnija je planinarska obilaznica u Hrvatskoj, a bio je i najteži markacistički pothvat u povijesti hrvatskog planinarstva. VPP je nastao odlukom PSH-a 1967. da se produži Premužićeva staza kroz južni Velebit. Financijske prilike nisu omogućavale izgradnju nove staze nego su markacijama uglavnom povezane postojeće planinske staze. Pripreme su trajale dvije godine, a na tom tjedan dana dugom putu obuhvaćale su, osim markiranja, uređenje nekoliko skloništa (Skorpovac, Mlinište, Oštarije, Jelova ruja, Ivina Vodica) i tiskanje vodiča Velebit od 300 stranica, koji je napisao inicijator VPP-a i autor trase dr. Željko Poljak. Za obilazak VPP-a dodjeljuje se atraktivna emajlirana značka. U proteklih 45 godina steklo ju je nekoliko tisuća planinara.

Put započinje na Zavižanu, prati Premužićevu stazu do Baških Oštarija, a dalje nastavlja primorskom stranom planine do vrhova iznad Paklenice. S Vaganskog vrha i Svetog brda trasa VPP-a spušta se u Paklenicu, gdje završava. Put ima 20 kontrolnih točaka i može se proći za 9-10 dana hoda.

PLANINARSKA KUĆA

Planinarska kuća pod Sv. Jurom (1594 m)

Planinarska kuća Pod Sv. Jurom betonska je zgrada na strmoj i krševitoj zapadnoj padini najvišeg vrh Biokova, Svetog Jure. Kuća ima spavaonicu, kuhinju, struju i cisternu. Nalazi se uz samu biokovsku cestu i pristupačna je vozilima. Svojim položajem u visinskoj zoni Biokova, kuća je zahvalno ishodište za planinarske ture po Biokovu (Sveti Ilija, Veliki Šibenik, Vošac i dr.)

INFO

Prilazi:

Makarska - Makar - kuća pod Vošcem - kuća pod Sv. Jurom 5-6 h
kuća pod Vošcem - kuća pod Sv. Jurom 1.30 h

Otvorena: po dogovoru

Opskrbljena: ne

Mjesta za noćenje: 18

Upravljač: HPD Biokovo, Makarska

Informacije:

Darko Erceg 098/225-852,
021/616-455

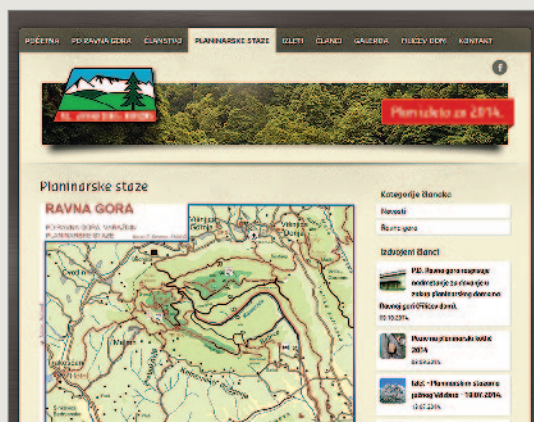
ALAN ČAPLAR

Na Velebitskom planinarskom putu između Struga i Vaganskog vrha

www.pdravnagora-vz.com

PD »Ravna gora« ove godine obilježava 85. obljetnicu planinastva u Varaždinu. Na webu se ovo aktivno društvo predstavlja preglednom stranicom koja sadrži praktične informacije o društvenim akcijama i povijesti društva te kontakt-podatke. Web »Ravne gore« sadrži i informacije o Filićevu domu te pregledne karte i opise planinarskih putova po Ravnoj gori, pa je ova stranica pogodno ishodište za pripremu izleta na najsjeverniju hrvatsku goru. Aktivnosti društva prikazane su obiljem lijepih fotografija u fotogalerijama.

www.pdravnagora-vz.com

IZ PLANINARSKOJ PROŠLOSTI

S.O.S. za Velebit - najveća akcija za zaštitu planinske prirode

Najveći i najuspješniji prosvjed za zaštitu planina u povijesti hrvatskog planinarstva, pa i ekološkog aktivizma u Hrvatskoj, organizirao je HPD Zagreb-Matica od 1997. do 1999. godine pod vodstvom Ede Hadžiseimovića. Kampanja se vodila pod parolom *S.O.S. za Velebit*, a cilj joj je bio očuvanje planinskog eko-ustava od štetnih utjecaja planirane gradnje termoelektrane na ugljen u Lukovu Šugarju. Započelo se s javnim potpisivanjem peticije za zaštitu Velebita u Zagrebu i drugim gradovima. Ukupno je prikupljeno više od 72.000 potpisa. Radi probijanja svojevrsne medijske blokade, organizirano je snažno multi-medijsko događanje *Tjedan Velebita* s izložbom umjetničkih fotografija Velebita, s 15 predavanja i tribina na kojima je nastupilo 60 uglednih znanstvenika. U kampanji je održano više zapaženih akcija, među kojima je posebno mjesto imao prosvjedni skup u Lukovom Šugarju gdje organizirano pošumljavanje pod nazivom *72 sadnice za 72 000 potpisa za spas Velebita*. U NP-u Paklenica organiziran je stručni kolokvij o Velebitu sa 150 sudionika. Kruna

događanja bio je antologijski open-air koncert 27. rujna 1997. na zagrebačkom Trgu Francuske Republike sa šestosatnim neprekidnim programom pred više od deset tisuća posjetitelja. Besplatno je nastupilo 15 popularnih izvođača pop, rock i etno glazbe, svirajući za spas Velebita. Veličina tog događaja pobudila je opće čuđenje i veliku medijsku pozornost, ali i nesnalaženje osupnutih novinara, tako da ga je Dnevnik HRT-a 14. listopada 1997. proglasio histerijom. Kampanja je uspješno okončana kada je u siječnju 1999. predsjednik Tuđman pred Saborom objavio odustajanje od izgradnje podvelebitske elektrane.

prof. dr. Željko Poljak

Vremeplov

1.11.1982. u Zagreb se vratila prva alpinistička ekspedicija iz Hrvatske u Himalaji – Annapurna IV

2. 11. 2009. Speleolozi Darko Bakšić i Robert Erhardt na Kavkazu se spuštaju u Voronju, najdublju jamu na svijetu (–2080 m)

6. 11. 1857. osnovana prva planinarska udruga u povijesti – Alpine Club u Londonu

8. 11. 1950. Nepalski kralj Tribhuvan nakon stoljetne izolacije otvorio Nepal strancima, čime će početi era uspona u nepaljskoj Himalaji

9. 11. 1967. osnovan Velebitski botanički vrh ispod Zavižana

10.11.1919. u Varaždinu osnovano Varaždinsko planinarsko društvo

10. 11. 1987. Branko Puzak izveo uspon na najviši vrh na koji su se popeli Hrvati, a da prije nije bio osvojen – Ngojumba Kang II (7743 m)

25. 11. 1876. u Pazinu osnovano drugo planinarsko društvo u Hrvatskoj (Societa Alpina del' Istria)

Senad Agačević i Edhem Kozar: Planinarske staze na Vlašiću

Zavičajni muzej Travnik izdao je zanimljivu knjigu pod naslovom »Planinarske staze na Vlašiću«, koja na 140 stranica donosi obilje korisnih podataka o toj planini. Nakon kratkoga povijesnog prikaza planinarstva u BiH i Travniku, nekoliko je stranica posvećeno planinarima početnicima. Slijedi opis općine Travnik i planine Vlašić, sjeverno od Travnika. Glavni je dio prikaz 32 planinarske staze na Vlašiću i jedne na Vilenici, južno od Travnika. Za svaku je stazu, uz njen opis, na lijevoj stranici prikazana karta preuzeta s Googlea, na kojoj nije vidljiva plastičnost terena. U kartama su ucrtane asfaltirane ceste (žuto), makadamske (plavo) i planinarske staze (crveno), a u naslovu je naziv staze. Na svakoj desnoj stranici upisan je početak i cilj te planinarske staze s nadmorskim visinama i koordinatama, udaljenost u kilometrima, vrijeme hoda i relativna visinska razlika. Desno je fotografija snimljena na putu. U

sredini stranice prikazan je profil staze, a u donjem se dijelu nalazi manja karta s položajem staze u odnosu na šire okruženje Vlašića.

Desno dolje je opis staze, koji sadrži njezinu kategoriju (lagana, teška i vrlo teška), orijentaciju (markirana – nemarkirana), podatke o vegetaciji, posebnosti staze i dodatne napomene.

Vodič završava opisom četiriju planinarskih domova, jedne planinarske kuće i nekoliko planinskih koliba. Tu je i popis 44 proizvođača sira na planinskim stazama Vlašića. Navedene su prometnice na Vlašiću i skijaški centar Babanovac te planirane dionice Europskoga pješačkog puta E-6 kroz Srednjobosanski kanton. Na kraju je kratka biografija autora vodiča. To su Senad Agačević Čeno iz PD-a »Vlašić« Travnik i član Upravnog odbora PS BiH te Edhem Kozar Edo, član PD-a »Galic« Turbe.

Ovaj vodič preporučujem svakom planinaru koji želi obići Vlašić i upoznati njegove prirodne ljepote.

Zdenko Kristijan

SPELEOLOGIJA

Speleološki filmski festival u Karlovcu

U subotu 27. rujna na starom gradu Dubovcu održan je u organizaciji Speleološkog odsjeka PD-a Dubovac 4. »Speleo film festival«. Ovogodišnje izdanje Festivala privuklo je stotinjak planinara i speleologa iz raznih dijelova Hrvatske, ali i brojne druge zaljubljenike u prirodne ljepote iz Karlovca i okolice. Pokrovitelji Festivala bili su Grad Karlovac, Hrvatski planinarski savez – Komisija za speleologiju i Zagrebački speleološki savez. Festival je otvorila Andreja Navijalić, pročelnica karlovačkog gradskog ureda za društvene djelatnosti, a pozdravne riječi prisutnima uputili su i predsjednik PD-a Dubovac Vitomir Murganić i u ime organizacijskog odbora Festivala Damir Basara.

Speleološki film značajan je dio rezultata speleoloških istraživanja, budući da na svjetlo dana iznosi prirodne vrijednosti i ljepote impresivnih podzemnih prostora, koji su prije toga bili dostupni tek malom broju ljudi – speleolozima. Vrijednosti snimljenih kadrova pod zemljom nezamislive su ako ih sagledamo iz perspektive običnog gledatelja. Tako se u prikazanim filmovima moglo saznati o ljepotama speleoloških ukrasa te velikom turističkom potencijalu koji krije podzemni svijet, raznolikom životu u podzemlju koji je prepoznatljiv kao jedan od nositelja bioraznolikosti Hrvatske. Gledatelji su mogli vidjeti rezultate speleoloških istraživanja te ekspedicija u razne egzotične krajeve svijeta, vrijedne znanstvene spoznaje i

znanstvena istraživanjima koja se provode u podzemlju te cijeli niz raznovidnih tema vezanih uz podzemni svijet.

U konkurenciji za nagrade ove godine sudjelovalo je 29 filmova iz 16 zemalja čime je naš Festival poprimio zapažen nacionalni i međunarodni karakter, kao jedan od rijetkih festivala s tom tematikom u svijetu. Odlukom šesteročlane komisije nagrade su dodijeljene sljedećim radovima: 3. mjesto osvojio je film »Upper flood swallet – Down to neverland« Andya i Antonie Freem iz Velike Britanije, 2. mjesto osvojio je film »Čar nepoznatog« autora Tomaža Grdina iz Slovenije, a 1. mjesto film »The hot spot in the cold darkness« Cirila Mlinara iz Slovenije. Posebna nagrada komisije dodijeljena je filmu: »Diversamente speleo 2014 – Buso della rana« Sandra Sedrana iz Italije. Vrijedne nagrade za najbolje filmove osigurali su sponzori Festivala: Elwork, Northland, Intersport, Vodoprivreda Karlovac, NimCro, AB studio Barjaković, OpenIT i Trend radio kao medijski pokrovitelji.

Organizacijski odbor Festivala i organizator Speleološki odsjek PD Dubovac zahvaljuju svima na podršci prilikom organizacije Festivala, posebno vokalno instrumentalnom sastavu »Narikače« iz Zagreba koji su večer začiniili dobrim rock-punk koncertom, a da je budućnost Festivala kao novoga branda u Gradu Karlovcu osigurana pokazuju najave i ideje koje će se ostvariti u sljedećim izdanjima Festivala.

Damir Basara

Brojna događanja na Danu otvorenih vrata 24. rujna

U povodu proslave 140. obljetnice organiziranoga planinarstva u Hrvatskoj u mnogim je planinarskim društvima u srijedu 24. rujna održan Dan otvorenih vrata. Prenosimo osvrt na događanja u društvima u Splitu, Opatiji, Pakracu, Gospiću, Makarskoj i Karlovcu.

HPD »Mosor«, Split. Vrata prostorija HPD-a »Mosor« u srijedu 24. rujna simbolično su otvorena ujutro u 10 sati te su za sve zainteresirane ostala otvorena do 10 sati navečer. Brojni se se znatiželjnici raspitali o izletima, školama i tečajevima u organizaciji HPD-a »Mosor«. Dio njih učlanio se u društvo, a dio i upisao u opću planinarsku školu koja je započela krajem rujna. Najveća se »navala«, prema očekivanju, dogodila u kasnim poslijepodnevnim satima. Posebnu pozornost privukli su štandovi s prikazom planinarskih škola, koji su bili lijepo osmišljeni, a posebice je efektan bio pano »Mosorove« Male planinarske škole koji je pripremila njena voditeljica Maja Prizmić. Na štandovima su predstavljene još i opća planinarska škola, škola sportskog penjanja za djecu, alpinistička škola i visokogorski tečaj.

Istovremeno se u društvenim prostorijama u Sinovčićevoj ulici u Splitu mogla pogledati izložba fotografija »Dubine i visine« Marina Gluševića. On je svojim fotoografskim objektivom prenio svu ljepotu jama našega krškog podzemlja, ali i lijepe kadrove s turnoskijskih pohoda po Dinarskom gorju. Najodvažniji su zaigrali i interaktivnu igru »Poznavanje planina«, provjeravajući svoje znanje o planinama i nadograđujući postojeće, a cijeli se dan mogla po povoljnim cijenama nabaviti planinarska literatura u izdanju HPS-a.

Navečer je u dupkom ispunjenoj predavaonici Denis Vranješ održao predavanje »Monte Rosa – planina ledenjaka«, s projekcijom fotografija snimljenih na ovogodišnjoj mosoraškoj turi po Peninskim Alpama, na granici Italije i Švicarske. Bio je to svojevrsan uvod u visokogorski tečaj koji »Mosor« organizira ove zime. Tijekom dana kroz »Mosor« je prošlo nekoliko stotina Splićana, među kojima su, naravno, prednjačili nekađasnji i današnji članovi društva. Manifestaciju su izvrsno popratili gotovo svi lokalni mediji, počevši od »Slobodne Dalmacije«, preko brojnih radio postaja, do web portala, pripomogavši na taj način njenom uspjehu – jer cilj Dana prvenstveno je bio da se šira javnost upozna s aktivnostima udruga koje djeluju unutar našega krovnog Hrvatskog planinarskog saveza. Stoga bi Dan otvorenih vrata trebalo redovito održavati svake godine i time dodatno informirati javnost o našim brojnim aktivnostima.

Denis Vranješ

PD »Opatija« organizirao je Dan otvorenih vrata u Kulturnom domu »Zora« u Opatiji. Opatijski su se planinari predstavili izložbom opreme i fotografija s dosadašnjih pohoda, koja je privukla velik broj zainteresiranih, od vrtičkog uzrasta, pa do odraslih ljubitelja planina. Posjetitelji su videoprezentacijom upoznati s poviješću planinarskog društva koje ima čak 65-godišnju tradiciju (PD »Opatija« jedna je od najstarijih udruga na širem području grada Opatije). Povodom Dana otvorenih vrata također je prikazana izložba fotografija Zorana Popovskog, te pano s prikazom rada društva. Izložena je i planinarska oprema, održano predavanje »Planinarska oprema i njeno korištenje«, te prezentacija »Opće planinarske škole«.

Aktivnostima u Opatiji odazvali su se u velikom broju dječji vrtići i škole. »U današnjem načinu života koji se stalno vrti oko suvremene tehnike, kompjutera, televizije i sličnog, planinarstvo je idealan način da se barem na jedan dan zaboravi na sve to i uživa u prirodi. Mislim da smo na ovom danu otvorenih vrata našeg planinarskog društva više nego uspjeli pokazati i prikazati da je to moguće« - istaknula je predsjednica PD-a »Opatija« Mirjana Brumnjak.

A kako je bilo i što su komentirale učiteljice, tete i djeca rekla nam je učiteljica Dolores Mance: »Oduševljenje djece bilo je neopisivo. Polusatnom šetnjom od škole do »Zore« učenici su barem malo osjetili čari hodanja. Danas kada vrlo malo djece hoda i u najvećem dijelu do svojih destinacija dolaze automobilom, ovo je bilo neko sasvim novo iskustvo. Izložena planinarska oprema privukla je osobitu pozornost djece, a uzbudnje su izazvale kacige na glavi, štapovi u rukama, igra u šatoru te potezanje konopa. Nadam se da je ovo samo

Predavanje najmlađima u Opatiji

početak jednog novog pogleda na svijet oko sebe, koji će ovi mališani prihvatiti kao dio svakodnevnog života.»

Ova inicijativa HPS-a bila je zaista pun pogodak i dobar način da se pripomogne planinarskim društvima u približavanju planinarskih aktivnosti i upoznavanju pučanstva sa značajnim postignućima. PD »Opatija« s oduševljenjem pozdravlja ovakvu inicijativu i nada se da će Dan otvorenih vrata postati manifestacija koja će se održavati još dugi niz godina.

PD »Psunj«, Pakrac predstavio se sugrađanima 24. rujna u pakračkoj gradskoj vijećnici kompleksa Janković. Dobrodošlicu sugrađanima, članovima i prijateljima društva poželio je Krešo Čehulić, predsjednik PD-a »Psunj«, rekavši kako mogu biti ponosni na arhivu koju su prikupljali i čuvali tijekom svoga dugogodišnjeg djelovanja. Građani su uz povijesnu arhivu, zapisnike sa sjednica iz 1937. godine, fotografije i prve članske iskaznice mogli vidjeti i izložbu planinarske opreme, prezentaciju rada visokogorske i ostalih sekcija, a najzanimljivije su im bile videoprojekcije izleta i sletova. Tom je prilikom prikazan najstariji sačuvan video uradak, iz 1969. godine, snimljen na osammilimetarskom formatu. Autor filma je dugogodišnji član društva Borislav Černi, a film prikazuje VII. Slet planinara Slavonije na Omanovcu.

PD »Psunj« Pakrac ima oko 120 članova koji su aktivni tijekom cijele godine, što je Pakračanima uglavnom dobro poznato jer je planinarsko društvo prepoznatljivo po svojim atraktivnim akcijama. Ovakav način predstavljanja jedan je od načina kako svoj rad pokazati i mladima.

Iva Milinčević

Dan otvorenih vrata PD-a »Psunj« u Pakracu

PD »Željezničar«, Gospić. Članovi društva su za samo nekoliko sati u srijedu poslijepodne 24. rujna, uz pomoć članova HGSS Stanice Gospić, dovukli na Visočicu vrata, prozore i novi štednjak. To je oprema za planinar-

Gospićani na Visočici

ski objekt podno jednog od najljepših planinskih vrhova u Hrvatskoj. Stolariju su izradili i montirali majstori tvrtke »Alpro« iz Zadra, također planinarski entuzijasti, pod vodstvom vlasnika te tvrtke Željka Kneževića.

U očekivanju dopreme drvene građe helikopterom, radit će se na uređenju fasade te postavljanju brodskeg poda i lamperije. Gospićki »željezničari« planiraju objekt službeno otvoriti sljedeće godine na dan Društva – 4. srpnja. U kući na Visočici moći će prenoćiti više od 20 planinara.

U prijedodnevrim satima istoga dana predsjednik PD-a »Željezničar« Tomislav Čanić, koji je ujedno i dopredsjednik Hrvatskoga planinarskog saveza, nastupio je u povodu Dana otvorenih vrata hrvatskog planinarstva u jednosatnoj emisiji na radio postaji Gospić i prezentirao hrvatsko planinarstvo i postignuća PD-a »Željezničar« u Osnovnoj školi »Dr. Jure Turić«. Poslijepodne je stigao podijeliti radost s planinarima i HGSS-ovcima zbog uspješno završenih radova u drugoj fazi izgradnje objekta podno vrha Visočice.

U Makarskoj je Dan otvorenih vrata obilježen zajedničkom akcijom u organizaciji HPD-a »Biokovo«, SAK-a »Ekstrem« i JU PP »Biokovo«. U pivnici »Pivac« prikazano je šest dokumentarnih filmova snimljenih za vrijeme ekspedicija članova HPD-a »Biokovo« i SAK-a »Ekstrem« u Švicarskoj, Austriji, Peruu, Hrvatskoj i Crnoj Gori, a planinarske udruge iz Makarske predstavile su se građanima te ih upoznale s prednostima planinarenja. Park prirode Biokovo podržao je planinarsku akciju te se svojim promotivnim materijalima i sudjelovanjem u organizaciji uključio u proslavu. Autori su prikazanih filmova pokojni Edo Retelj i Toni Roso te Branimir Bagarić, Raif Parduzi, Eduard Urlić, Jorg Bembennek, Ivan Rakić, Velimir Juras, Željko Bockovac i Vitor Sumić. Makarski su planinari u razgovoru s domaćim novinarima istaknuli

da je u njihovom gradu posljednjih godina poraslo zanimanje za planinarenje i da se povećao broj članova planinarskih udruga.

PD »Dubovac«, Karlovac je za zainteresirane građane Karlovca organizirao 24. rujna penjanje po umjetnoj stijeni u Sportskoj dvorani na Rakovcu. Glavni je cilj bio popularizirati umjetnu alpinističku stijenu u mlađoj populaciji, kako bi se priključila planinarskim društvima i na taj način korisno i zdravo provodila slobodno vrijeme. Penjanje na umjetnoj stijeni jedan je od sportova koji se brzo širi jer ne iziskuje velika financijska sredstva, a vrlo je dobro za zdravlje jer se njime istežu svi mišići. Na umjetnoj su stijeni posebno veseli bili mališani iz Dječjeg vrtića Gaza, točnije starije sportske skupine – »Sportića 3«. Bili su oduševljeni penjanjem i izrazili su želju da dođu opet u pratnji roditelja. Umjetna je stijena u sportskoj dvorani već pet godina i u zimskim mjesecima privlači velik broj zainteresiranih. PD »Dubovac« trenutno ima oko 450 članova te nekoliko sekcija, odsjeka i komisija.

Dr. Reinoso na Dinari u okviru projekta »27 vrhova«

Jedan od vodećih svjetskih instruktora u području potraga i spašavanja te voditelj mnogih obuka u Europi i Južnoj Americi, Španjolac dr. Antonio Ulloa Reinoso, obratio se ovoga ljeta HPS-u sa molbom za pomoć u provedbi njegova projekta »27 vrhova«. Cilj je toga projekta obilazak najviših točaka svih država članica Europske unije, a ujedno i prikupljanje podataka za vodič po tim planinama koji će, uz »klasičan« pristup, biti upotpunjen preporukama za obilaznike – od onih usko vezanih uz sam uspon, do općenitih, o lokalnim planinarskim specifičnostima.

Dr. Reinosa u Hrvatskoj su u rujnu prihvatili Vodička služba HPS-a i Hrvatska gorska služba spašavanja. Pročelnik Komisije za vodiče HPS-a Dorijan Klasnić dočekao ga je 22. rujna u Zagrebu te mu na putovanju do Knina iznio prikaz organizirane planinarske, naročito vodičke djelatnosti u našoj zemlji, a sutradan, 23. rujna, dr. Reinoso se po vedrom, ali burnom vremenu uspeo na najviši vrh Hrvatske Dinaru (1831 m). Uspón je izveden stazom iz Glavaša, koju je španjolski stručnjak i autor brojnih drugih knjiga ocijenio prekrasnom, prohodnom, solidno označenom za ljetne uvjete, ali je skrenuo pozornost i na neke nedostatke. Sljedeći je dan domaćinstvo u Splitu preuzeo vodič i spašavatelj Mladen Mužinić, koji je dr. Reinosu približio rad HGSS-a, upoznao ga s glavnim djelatnostima te službe i preporučio hrvatske spašavatelje, a naročito obučni centar na Mosoru, kao moguću lokaciju za obuku i razmjenu iskustava između hrvatskih i španjolskih spašavatelja. Dr. Reinoso posjetio je i županijski centar 112 te bazu HGSS-a kod splitskog helidroma.

DORIJAN KLASNIĆ

Na najvišem vrhu u Hrvatskoj

Upravo su se taj dan u cijeloj zemlji održavali dani otvorenih vrata planinarskih udruga pa je bilo logično da posjeti i prostorije HPD-a »Mosor«, gdje je predsjednik društva i član IO HPS-a Goran Gabrić okupljene upoznao s načinima općega i specijalističkog školovanja u HPS-u i ključnim vrijednostima hrvatskog planinarstva. Iskustva o radu jedne stanice vodiča, ali i svoja osobna južnoamerička iskustva, razmijenio je s gostom iz Španjolske pročelnik SPV-a Makarska Željko Bockovac.

Sve u svemu, trodnevni susret sa svjetskim stručnjakom bio je ugodan doživljaj, ali i promocija hrvatskog planinarstva. O Dinari će, kao najvišoj planini Hrvatske i nacionalnom simbolu, više riječi biti sljedećih mjeseci budući da Vodička služba HPS-a priprema niz aktivnosti vezanih uz promociju te predivne planine, kako u Hrvatskoj, tako i u inozemstvu.

Dorijan Klasnić

Varaždinski planinari na Zlatiboru

Izbor destinacije i planiranje godišnjeg izleta HPD-a »MIV« svake je godine velik izazov. Ove smo se godine dogovorili da pođemo na Zlatibor te vidimo i doživimo ljepote te planine. Organiziranje ture bilo je prilično zahtjevno. Dogovori su trajali punih šest mjeseci i tek sam po povratku shvatila koliko je truda, volje i odlučnosti bilo potrebno da bi takav izlet potpuno uspio.

Od samog sam početka nailazila na razne predrasude o odredištu, ali oni koji su bili zainteresirani kao i ja s nestrpljenjem su očekivali ishod dogovora. Putem interneta povezala sam se s PD-om »Rujno« iz Užica. Član toga društva Ivan Obućina dao nam je mnogo korisnih informacija, a na terenu su nam se pridružili i bili nam dobri vodiči i domaćini Nada i Vojin. Staze na Zlatiboru i široj okolici nisu markirane pa je snalaženje vrlo teško ako ne poznajete teren ili nemate dobre vodiče.

Na putu smo bili od 25. do 29. lipnja, a smjestili smo se u STTC-u »Zlatibor«. To je bio dobar izbor: uljudnost i uslužnost mladih ljudi iz toga centra bili su pun pogodak, a o smještaju i prehrani da i ne govorim. Putovanje je bilo dugo, a na Zlatibor smo stigli s malim zakašnjenjem. Zato smo odmah po dolasku uskočili u gojzerice i krenuli na vijenac Tornik, čiji je najviši vrh Bandera visok 1496 m.

Prva je noć bila kišovita i vjetrovita. Nevrijeme je čupalo stabla, čak smo drugo jutro vidjeli ostatke tuče i snijega, ali to nas nije obeshrabilo. Štoviše, jutro je osvanulo sunčano pa smo dobro raspoloženi krenuli na Čigotu (1422 m). Dan je bio idealan za hodanje, a priroda oko nas zadivljujuća. Pogledi sežu u nedogled, a posebno oduševljavaju livade pune raznolikog cvijeća. To se ne može opisati, to se mora doživjeti! Usput posjećujemo staro etnoselo Sirogojno. Na ulazu su nas srdačno dočekale mlade djevojke koje su nam ispričivale priču iz davnina. Vrijeme je brzo prolazilo pa nam se činilo da smo tamo već mjesec dana, što znači da smo se udomačili.

Uspom na vrh Ljuljaš (1269 m), treći dan, i još jedno prekrasno okruženje ispunilo nas je u pravom smislu te riječi. Druženje s mještanima Jablanice, uz posjet drvenoj crkvi koja se dograđuje, upotpunilo je dojam.

Posljednji dan proveli smo na planini Tari, popevši se na njen najviši vrh Zborište (1544 m), gdje se nalazi i poznati skijaški centar. Nakon silaska krećemo prema Mokroj Gori, poznatoj po uskotračnoj pruzi »Šarganskoj osmici«. Poslije trosatne vožnje, za koju smo se morali najaviti i rezervirati je pola godine unaprijed, odlazimo prema Kusturičinom »Drevengradu« – napravljenom za potrebe snimanja filma, gradu koji zanimljivim čini obilje nelogičnosti.

Posjećujemo i poznati most u Višegradu, kao i taj dan otvoren Andrićgrad, sa spomenikom velikom piscu i nobelovcu Ivi Andriću. Taj kameni grad 21. stoljeća smješten je na riječnom poluotoku, na mjestu gdje se rijeka Rza ulijeva u Drinu. Čini ga pedesetak kamenih kuća, kazalište, kino, hotel, crkva i još mnogo toga.

Naposlijetku nastavljamo put prema Sarajevu, gdje se gostimo tradicionalnim čevapima, te dalje prema našem Varaždinu. Prepuni smo doživljaja, oduševljeni godišnjim izletom i veselimo se nekim novim odredštima i izazovima.

Jadranka Čoklica

Planinarski put Medvednicom i novi žig Susedgrada

Planinarsko društvo HP i HT »Sljeme« iz Zagreba prošle je godine proslavilo 50. obljetnicu obilaznice »Planinarski put Medvednicom.« Tom prigodom tiskan je nov, kvalitetan dnevnik obilaznice, a dodane su i dvije nove kontrolne točke na istočnom dijelu Medvednice (KT 16 - Grohot i KT 17 - Kladešćica), tako da je sada

ZELJKO POLJAK

Ruševine Susedgrada

potrebno proći 17 KT, odnosno hodati oko 28 sati, da bi se zaslužila prekrasna numerirana značka.

Godinama je bio problem sa žigom KT 15 – Susedgrad, jer je nažalost nekadašnji dom na Susedgradu devastiran, zapušten i nije se žig imao kome ostaviti, pa je bio u kući na Kamenim svatima, zajedno sa žigom KT 14. Na taj način planinari nisu prolazili cijelu dužinu obilaznice – »uštedjeli« bi oko 3 sata hoda na dionici Kameni Svati - Susedgrad.

U PD »Sljeme« dogovoreno je da se riješi problem susedgradske kontrolne točke. Napravljen je metalni žig koji su vrijedni članovi Miljenko Čirjak, Žarko Nikšić i Mladen Grubanović, 24. rujna ugradili u zid ruševne, stare Susedgradske gradine. Žig KT 15 više se ne nalazi u kući »Kameni svati«, već je pospremljen u pričuvu u društvu.

Zlatica Krošelj

O 39. Sletu planinara Slavonije

Brođani su u nedjelju 14. rujna bili domaćini 39. sleta planinara Slavonije, a okupljenih oko 350 ljudi iz 18 slavonskih planinarskih društava i jednog društva iz BiH dobrim su vibracijama uspjeli rastjerati čak i oblake. Planinari uz to što vole prirodu uživaju u susretima s ljudima koje sreću na stazama Slavonije, ali i Velebita, Gorskog kotara i puno zahtjevnijih vrhova izvan Hrvatske, pa su susreti uvijek lijepa prilika i za razmjenu iskustava, dobar savjet ili ugodnu priču. Tako je bilo i u Brodu, gdje su domaćini, članovi HPD-a »Dilj gora«, dočekali goste toplim napitcima, domaćim kruhom iz krušne peći mazanim s masti, pekmezom, ali prije svega s

osmijehom na licu i otvorenim srcem. Osim predsjednice »Dilj gore« Marice Petričević i Otmara Tosenbergera, predsjednika Slavanskog planinarskog saveza, planinare je pozdravio i dogradonačelnik Hrvoje Andrić.

Unatoč najavi kišnog vremena, do kraja dana zasjalo je i sunce, a neumorni ljubitelji prirode iz Osijeka, Vinkovaca, Đakova, Županje, Požege, Orahovice, Belišća, Našica, Novske, Feričanaca, Pakraca, Lipika, Đurđenovca, Velike, Pleternice i Orašja, osim hodanja manje i više zahtjevnim stazama, isprobali su vještine u pikadu, natezanju užeta, trčanju u vreći, pa s jajetom u žlici, skidanju alke iz »tački« te kuglanju, a sve to začini su plesom i pjesmom do noći. Brođani, čije društvo ove godine bilježi 90 godina postojanja, pokazali su se ponovo odličnim domaćinima, no uspjehu 39. sleta pridonijeli su svi oni koji su se došli družiti i sa sobom donijeli dobro raspoloženje.

Marija Radošević

4. pohod po slavonskim planinama i 2. zbor markacista SPS-a

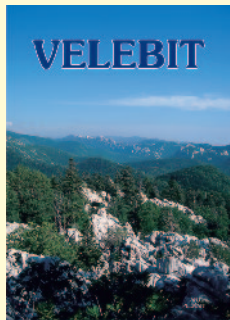
Na jezeru Borovik kod Đakova 27. rujna započeo je 4. pohod po slavonskim planinama. Hodalo se 4. dionicom SPP-a, nazvanom »Krndija« (iako trasa ide i Papukom). Isti dan je skupina planinara stigla do planinarske kuće

Na pohodu po Slavanskom planinarskom putu

»Tivanovo« gdje su i prenoćili. To je etapa od oko 33 km ili 11 h hoda. Drugi dan, 28. rujna pohod je završio kod planinarskog doma na Jankovcu, u predviđenom vremenu. Ova etapa je duga 28 km, a planinari su je prešli za 9-10 sati hoda. Logistička grupa, kao i vodiči, te pratnja članova HGSS-a, bili su na visini zadatka, pa se svemu skupa, osim pohvala, nema što dodati. Neki

PREKO 60% POPUSTA !!!

VELEBIT

Autor: **Ante Pelivan**

- fotomonografija
- bogato ilustrirana u boji
- format 30 x 21 cm
- 194 stranice
- tvrdi uvez

CIJENA: 190,00 kn

PTICE

Autor: **Davor Krnjeta**

- format 20,5 x 12 cm
- 350 fotografija u boji
- 360 stranica
- tvrdi uvez

CIJENA: 260,00 kn

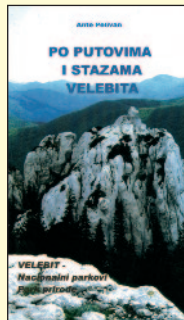

VODIČ PO PRISTUPAČNIM ŠPIJAMA I JAMAMA U HRVATSKOJ

Autor: **Vlado Božić**

- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 300 stranica
- tvrdi uvez

CIJENA: 210,00 kn

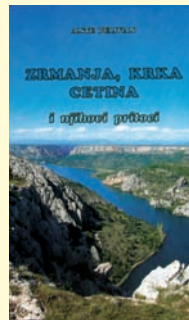

PO PUTOVIMA I STAZAMA VELEBITA

Autor: **Ante Pelivan**

- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 240 stranica
- meki uvez

CIJENA: 60,00 kn

ZRMANJA, KRKA, CETINA i njihovi pritoci

Autor: **Ante Pelivan**

- bogato ilustrirani vodič s kartama
- format 21 x 12,5 cm
- 192 stranice
- meki uvez

CIJENA: 60,00 kn

Ukupna cijena za svih 5 knjiga je 780,00 kn

Sadašnja AKCIJSKA cijena je 290,00 kn

Knjige se prodaju samo u kompletu, a ne pojedinačno.

(poštarina uključena u cijenu)

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica
Tel. 01/621 88 72, Fax: 01/6234-058

e-mail: ekoloski.glasnik@zg.t-com.hr
ekoloski.glasnik@gmail.com

od planinara dugoprugaša stigli su na Borovik već u petak navečer, pa je za njih ovo bio lijep, ali naporan trodnevni izlet.

I ovaj put treba naglasiti da je ova planinarska manifestacija SPS-a, kao jedan od projekata obilaska SPP-a u potpunosti uspjela. Sljedeće godine završit će prvi ciklus od 5 godina (obilazak 5 dionica SPP-a). Broj sudionika pohoda je stabilan i bez većih oscilacija. Dakako, najredovniji sudionici pohoda su oni koji dolaze kako bi prohodali cijelu trasu SPP-a. To je do sada uspjelo šestorici planinara.

U Feričancima je 28. rujna održan 2. zbor markacista SPS-a, gdje se prošle godine u istom terminu i u istom mjestu održao i 1. zbor markacista SPS-a. Prošli puta Zbor se održao u učionici osnovne škole, a ovaj put u prostoru DVD-a Feričanci. Predsjednik SPS-a, a ujedno i predsjednik Komisije za planinarske putove SPS-a Otmar Tosenberger informirao je prisutne predstavnike markacista (iz društava članica SPS-a), o novostima, akcijama i svemu ostalom vezanom za problematiku ove djelatnosti na području Slavonije. Naglasak je dan na promjene Pravilnika o markacistima i preregistraciji SPP-a (Slavonski planinarski put) kod HPS-a, pa će uskoro SPS biti jedini održavatelj ove 310 kilometara duge kružne regionalne obilaznice. U tom smislu mijenja se i članstvo Komisije, koja će ubuduće imati 7 članova (predsjednik, tajnik i pet povjerenika - za svaku dionicu po jedan). Predsjednik SPS-a je predsjednik komisije, dok se tajnik i povjerenici biraju na mandat od četiri godine. Za tajnika komisije predložen je Vlado Pavičić, sadašnji dopredsjednik SPS-a, i voditelj projekta obilaska SPP-a kroz 16 etapa, a ostali predloženi povjerenici će po svom prihvaćanju mandata, biti potvrđeni od strane Upravnog odbora SPS-a. Dionice nose nazive: 1. Psunj, 2. Požeška gora, 3. Dilj gora, 4. Krndija, 5. Papuk. No, to ne znači da one pokrivaju samo navedenu planinu, već se preklapaju po ustrojnim KT SPP-a.

Tradicionalna planinarska manifestacija HPD-a »Sokol« iz Feričanaca, »Kroz vinograde i šume« održana je po 23. put 28. rujna i bila je sva posvećena 140. obljetnici hrvatskog planinarstva. Ujedno je obilježen i »Dan Krndije«, u sklopu projekta »Krndija - naše blago«. Skup je započeo svečanim otvaranjem tri planinarske izložbe. Riječ je o postavu trajnih panoa s povijesnom tematicom vezanih za prošlost slavonskog i naravno hrvatskog planinarstva. Postav je uredio Đorđe Balić, a tehnički dotjerao Otmar Tosenberger. Druga izložba je fotografska izložba, a na njoj su prikazane nagrađene i odabrane fotografije s foto-natječaja SPS-a »Zbrda-zdola« za 2013. po zadanim temama. Treću izložbu postavio je Zlatko Brkić s članovima HPD-a »Sokol«, o radu toga društva. Domaćini su, kao i do ovih godina, pokazali punu organizacijsku zrelost, pa im se na iskazanom trudu i maru mora reći: hvala! Ostali dio programa išao je po »utabanim stazama« (kraća i duža) u svakom pogledu.

Na Srednjaku nas je uz lijepo vrijeme dočekala i lijepa šuma puna gljiva, vinogradi puni grožđa, i atmosfera zajedništva u pitomom slavonskom kraju. Uz zvuke tamburica, violine i harmonike, rastali smo se od Srednjaka i »raštrkali« po cijeloj Slavoniji od Virovitice do Vukovara, od Pakraca do Požege, od Osijeka do Županje i još dalje, do idućeg susreta.

Berislav Tkalac

KALENDAR AKCIJA

8. - 9. 11. Martinjski pohod i dan HPD-a Vidim

Krndija, Kutjevo
HPD Vidim, Kutjevo
info@pd-vidim.hr
Antun Koren, 091/54-59-153, 034/255-582

8. 11. Dan PD-a Ravna gora

Ravna gora, Filićev dom
PD Ravna gora, Varaždin
Dragutin Novoselec, 091/57-52-792
Branka Hofer, 098/98-30-351

8. 11. Planinarsko Martinje

Ivanščica - Ivanec
PK Ivanec, Ivanec
Tomislav Friščić, 098/92-88-413
Stjepan Kunštelega, 091/76-34-655

8. 11. Memorijalni uspon na Strinčjeru

Nuncijata - Strinčjera
HPD Dubrovnik, Dubrovnik
hpd-dubrovnik@hotmail.com

- 10. 11. Martinjsko planinarsko druženje na Belecgradu**
Ivanščica, pl. kuća Belecgrad
HPD Belecgrad, Belec
Verica Havoic, verica.havoic@skole.hr,
098/16-09-056
- 15. 11. Radni sastanak predstavnika istarskih pl. društava, IPS-a, JUPP-a Učka, HGSS-a i TZ-a**
Planinarska kuća Skitača, 11 h
Komisija za planinarske putove HPS-a
putovi@hps.hr
- 15. - 16. 11. Markacistički tečaj za Istru**
Planinarska kuća Skitača
Komisija za planinarske putove HPS-a
putovi@hps.hr
- 16. 11. 18. pohod Prezdanak-Čardak**
Dilj gora: Vrhovina, lovačka kuća Prezdanak
HPD Tikvica, Županja
Marko Mikić, 099/56-62-122
- 23. 11. Šetnicama otoka Krka**
otok Krk
PD Platak, Rijeka
Josip Jurasić, 098/849-508
Pero Sekulić, 051/511-848
- 23. 11. Otvorenje planinarske obilaznice Kanjona dva (K2)**
'Grobničke Alpe'
PD Obruč, Jelenje
Vedran Stipić, 091/72-61-938
Mario Maršanić, 099/59-82-207
- 30. 11. Memorijalni pohod na Anđinu baraku**
Papuk: Velika - kuća Jezerce, Nevoljaš
PD Mališćak, Velika
Tomislav Jurić, 098/16-61-480,
juraktc@gmail.com
Mario Perić, mperic2@gmail.com,
098/16-04-468
- 6. 12. Uspón na Srđ**
Dubrovnik, Jtc - tvrđava Imperial
HPD Dubrovnik, Dubrovnik
hpd-dubrovnik@hotmail.com
- 7. 12. Ivanečkom planinarskom obilaznicom**
Ivanščica - Ivanec
PK Ivanec, Ivanec
Tomislav Friščić, 098/92-88-413
Stjepan Kunštelega, 091/76-34-655
- 8. 12. 7. foto-izložba PD-a Kamenjak**
Rijeka, Gradska čitaonica
PD Kamenjak, Rijeka
pdkamenjak@gmail.com
Saša Subotić, 091/94-95-976
- 14. 12. Međunarodni dan planina - Nepoznati Papuk**
Park prirode Papuk
Slavonski planinarski savez, Osijek i JU PP Papuk
slavonski.planinari@gmail.com
Otmar Tosenberger, 091/18-14-119
- 13. 12. Uspón na Orjen uz Svjetski dan planina**
Orjen, Crna Gora: Vrbanj - Orjen sedlo - Zubački Kabao
HPD Dubrovnik, Dubrovnik
hpd-dubrovnik@hotmail.com
- 13. 12. Pohod na Skitaču povodom dana sv. Lucije**
Skitača
PD Skitaci, Labin
- 13. 12. Memorijalni pohod Fokinom stazom**
Psunj, Pakrac - pl. dom Omanovac
PD Psunj, Pakrac
Borislav Černi, 098/325-508
Zoran Milaković, 098/18-50-088
- 13. 12. Planinarska noć u Međimurju**
Gornje Međimurje
HPD Međimurje, Čakovec
Bogomir Trabe, 091/15-16-562
Magdalena Bistровić, 040/310-955
- 14. 12. Međunarodni dan planina na Kozjaku**
Kozjak
HPD Ante Bedalov, Kaštel Kambelovac
Tomislav Tadin, 091/20-17-254
Nikola Jelinić, 091/12-21-639
- 15. 12. Dan PD-a Kamenjak, Rijeka**
Kamenjak
PD Kamenjak, Rijeka
pdkamenjak@gmail.com
Verdan Grubelić, 091/89-65-552
- 20. 10. Božićno-novogodišnja noć**
Kaštel Stari - Malačka
HPD Malačka - Donja Kaštela, Kaštel Stari
Petar Penga, 099/73-34-866
Filip Balić, 098/311-797
- 20. 12. Doček zime na Oštri**
Oštra
PD Željezničar, Gospić
- 20. 12. Noćni pohod na Oštrc**
Samoborsko gorje, Oštrc
HPD Željezničar, Zagreb
- 26. 12. Tradicionalni uspon na Sniježnicu**
Sniježnica: Mihanići - Kuna Konavoska - Sv. Ilija
HPD Dubrovnik, Dubrovnik
hpd-dubrovnik@hotmail.com

IGLU ŠPORT

Dugi četvrtak
rodstva u 17, 20 i 22 sat
Susreti u Marenju u 18 sat
Thursday Late
Golden tour in English at 9 h
10-22

www.iglusport.hr

ODMOR
počinje
u Iglu Športu